

Pedagogisch beleidsplan De Kleine Wereld

Kinderdagverblijf en Peuterwereld De Speelwereld

Pedagogisch beleidsplan Kinderdagverblijf en Peuterwereld De Speelwereld

Kinderopvangorganisatie De Kleine Wereld

Schoolmeesterstraat 2a | 5056 KK Berkel-Enschot | T 013-2119061 | E info@dekleinewereld.org

www.dekleinewereld.org | www.facebook.nl/dekleinewereld

WERELDSE VISIE OP OPVANG, OPVOEDING EN ONTWIKKELING 3

- » Aandacht
- » Ontmoeten
- » Ontdekken
- » Ontwikkelen
- » Pedagogische achtergrond

PEDAGOGISCHE DOELEN EN UITGANGSPUNTEN 7

Emotionele veiligheid - *aandacht* 7

- » Pedagogische relatie
- » Sensitieve-responsieve basishouding
- » Stabiel pedagogisch klimaat
- » Omgeving en sfeer
- » Communicatie en samenwerken
- » Welbevinden

Sociale competentie - *ontmoeten* 8

- » Samen leven en samen spelen
- » Ontmoeten van anderen
- » Omgaan met anderen
- » Ontmoeten van de omgeving
- » Ouderbetrokkenheid

Normen en waarden - *ontdekken* 8

- » Autonomie en zelfstandigheid
- » Omgangsvormen, afspraken en grenzen
- » Praten en uitleggen
- » Diversiteit en identiteit

Persoonlijke competentie - *ontwikkelen* 9

- » Activiteiten en ontwikkeling
- » Begeleiden en stimuleren
- » Procesgericht
- » Zelfvertrouwen en eigenwaarde
- » Ruimte, spel materiaal en activiteiten aanbod
- » Volgen, observeren en signaleren

PEDAGOGISCH HANDELEN 11

Plaatsing 11

- » Informatie en aanmelden
- » Stamgroepen en pedagogisch medewerkers
- » Mentor
- » Intake en kennismaking
- » Wennen (externe kinderen)
- » Openingstijden en dienstenaanbod
- » Flexibiliteit en extra diensten

Het dagverblijf 13

- » Integraal Kind Centrum
- » Horizontale stamgroepen
- » Wennen op andere groep (interne kinderen)
- » Inrichting stamgroepen
- » Vroeg- en Voorschoolse Educatie
- » Gezamenlijke ruimtes
- » Thema's en vieringen
- » Kwaliteit

Een dag op het dagverblijf 16

- » Brengen en halen
- » Dagprogramma
- » Routines
- » Dagritme kaarten
- » Overgangsmomenten en rituelen
- » Groepsdoorbroken werken
- » Kringetje
- » Eten en drinken
- » Slapen
- » (Voor)lezen
- » Spelen en activiteiten
- » 3+ aanbod
- » Overstap basisschool
- » Uitstapjes

Lichamelijke verzorging 21

- » Verzorging
- » Toiletbezoek
- » Zindelijkheid

Ontwikkeling: stimuleren en activiteiten 21

- » De rol van de pedagogisch medewerker
- » Cognitieve ontwikkeling
- » Senso-motorische ontwikkeling
- » Emotionele ontwikkeling
- » Sociale ontwikkeling
- » Taal- en spraakontwikkeling

Het kind 26

- » Observeren, volgen en signaleren
- » Omgaan met gedrag: belonen en corrigeren
- » Omgaan met zieke kinderen
- » Kinderparticipatie

De ouders/verzorgers 27

- » Individuele contacten
- » Schriftelijke informatie
- » Oudercommissie
- » Ouderavonden
- » Klachtenprocedure en ontevredenheid

Personeel 27

- » Drie-uursregeling
- » Vier-ogenprincipe
- » Achterwachtregeling
- » Personeelsbeleid
- » Allrounders
- » Ondersteuning door anderen
- » Interne communicatie

Veiligheid en gezondheid 30

- » Calamiteitenplan en bedrijfshulpverlening
- » Brandveiligheid en GGD-inspecties
- » Veiligheid- en gezondheidsbeleid
- » Meldcode kindermishandeling en meldrecht
- » Vertrouwenspersoon
- » Privacy en geheimhoudingsplicht
- » Verzekering

WERELDSE VISIE OP OPVANG, OPVOEDING EN ONTWIKKELING VAN HET KIND

Dit hoofdstuk omschrijft de visie van De Kleine Wereld op de ontwikkeling, opvoeding en opvang van kinderen. De visie wordt omschreven langs de elementen van de missie: **“kinderopvang met aandacht, waar kinderen ontmoeten, ontdekken en ontwikkelen”**. Vanuit theorie en eigen visie wordt de rol van kind, pedagogisch medewerker, ouder, organisatie en maatschappij in ontwikkeling, opvoeding en opvang beschreven.

Aandacht

Kinderen hebben behoefte aan een veilig, vertrouwd en geborgen gevoel, ook wanneer zij niet in de bekende thuisomgeving zijn. Een kind dat zich veilig voelt, voelt zich prettig, heeft vertrouwen in zichzelf en energie om te leren en ontwikkelen. Aandacht voor het kind vergroot dit veilige en vertrouwde gevoel. Er ontstaat een **vertrouwensband**, waardoor het kind zichzelf kan zijn en zich gehoord, gezien en begrepen voelt.

Pedagogisch medewerkers dragen samen continu zorg voor alle basisbehoeften van kinderen. Welbevinden, veiligheid, gezondheid, spelen en leren staan voorop. Het opbouwen van een vertrouwde relatie tussen kind en pedagogisch medewerkers vormt de basis voor een **emotioneel veilig klimaat**. Herhaalt positief contact, interactie met kinderen en een sensitieve houding dragen hier aan bij. Jonge kinderen hechten zich aan hun pedagogisch medewerker en gebruiken hen als veilige basis om de wereld te verkennen. Ze zoeken bij hen bescherming, bevestiging en steun. Pedagogisch medewerkers van De Kleine Wereld hebben oog voor ieder kind. Zij beseffen dat ieder kind uniek is, met zijn of haar eigen persoonlijkheid, gevoelens, talenten en interesses. Zij creëren een stabiel pedagogisch klimaat, waarin de sfeer ontspannen is en de omgeving voorspelbaar. Structuur en herkenbaarheid geven kinderen houvast en een veilig, verbonden gevoel.

Het is belangrijk dat ouders de tijdelijke zorg voor hun kind met een veilig en vertrouwd gevoel overdragen aan pedagogisch medewerkers. Een kind merkt het als een ouder zich prettig en zeker voelt en neemt dit gevoel over. Intensief contact tussen ouders en pedagogisch medewerker, aandacht voor elkaar en betrokkenheid van beide kanten zorgt voor een goede relatie en optimale afstemming over de zorg voor een kind. De relatie tussen ouders en pedagogisch medewerkers staat in het teken van samenwerken, waardering en wederzijds begrip. Ze zijn **partners**; samen dragen zij zorg voor het welbevinden en de ontwikkeling van het kind. Zij adviseren, informeren en ondersteunen elkaar en wisselen ervaringen uit. Hierdoor wordt de

doorgaande lijn tussen opvang en thuis bewaakt en wordt aangesloten bij thema's en gebeurtenissen die leven bij het kind.

De kleinschaligheid van de organisatie maakt persoonlijke aandacht voor kinderen, ouders en omgeving mogelijk. Hierdoor ontstaat een klimaat waarin flexibiliteit, oog voor kwaliteit en het denken in oplossingen mogelijk is. Korte lijnen, beschikbaarheid en bereikbaarheid van de medewerkers is daarbij een voorwaarde.

Ontmoeten

De **omgeving** biedt veel mogelijkheden om indrukken en ervaringen op te doen. Contact met leeftijdgenootjes, oudere of jongere kinderen, volwassenen, de omgeving en de natuur biedt kinderen de kans om de wereld om hen heen te ontmoeten en te ontdekken. Kinderen hebben deze betekenisvolle ontmoetingen nodig om te leren en ontwikkelen. Het biedt hen daarnaast afwisseling, plezier en gezelligheid.

Kinderen zijn vanaf jonge leeftijd in elkaar geïnteresseerd en proberen contact met elkaar te maken. Contact, spelen en vriendschappen zorgen voor een gevoel erbij te horen, stimuleert **positief sociaal** gedrag en levert betekenisvolle leerervaringen op. Kinderen spelen graag met kinderen van ongeveer dezelfde leeftijd, een vergelijkbaar ontwikkelingsniveau en gelijke spelbehoeftes. Ze imiteren elkaar, dagen elkaar uit en stimuleren elkaar. Dit vinden zij binnen de **horizontale groepssamenstellingen** van De Kleine Wereld. Door samen spelen leren kinderen elkaar helpen, elkaars emoties begrijpen en initiatieven naar elkaar nemen. Wanneer kinderen vaker samen spelen ontstaan vriendschappen. Vrienden tonen complexer samenspel, zijn sociaal vaardiger en steunen elkaar emotioneel. Pedagogisch medewerkers stimuleren contact tussen leeftijdgenoten en zorgen voor een positief groepsgevoel. Kinderen spelen graag samen, maar hebben ook behoefte aan rust en privacy.

Bij De Kleine Wereld ontmoeten kinderen elkaar, volwassenen en de buitenwereld. Contact tussen kinderen van verschillende leeftijden draagt bij aan

ontwikkeling, spel en interactie. Jongere kinderen zien oudere kinderen spelen, imiteren hen en leren zich staande houden. Oudere kinderen leren rekening houden met jongere kinderen en hen helpen. Kinderen leren daarnaast van ervaringen en indrukken die zij buiten op doen. Verschillende onderwerpen of thema's krijgen meer betekenis wanneer kinderen het zelf echt kunnen ervaren. Kinderen vinden het daarnaast fijn om de buitenwereld op een veilige afstand te kunnen ontdekken en beleven.

Ontmoetingen tussen De Kleine Wereld, ouders en de omgeving dragen bij aan een open en positief klimaat waarin samenwerken en persoonlijke contacten centraal staan. Samen wisselen wij ideeën uit, hebben wij oog voor wat kinderen nodig hebben en creëren wij kansen voor kinderen en ouders. Ouders worden zoveel mogelijk bij de opvang van hun kind betrokken, zodat zij mee kunnen denken en doen. De kindercentra van De Kleine Wereld zijn een **ontmoetingsplek** voor ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers.

Ontdekken

Kinderen hebben een aangeboren drang tot ontdekken. Ze zijn nieuwsgierig, creatief en hebben een enorm doorzettingsvermogen. Zij zijn uitstekend in staat om de wereld om hen heen zelf te verkennen, leren kennen en beoordelen. Ieder kind geeft hier echter zijn eigen invulling aan en ontdekt op zijn eigen manier.

Kinderen die uit eigen ervaring leren zijn trots en ontwikkelen een sterker gevoel van **eigenwaarde**. De Kleine Wereld vindt het belangrijk dat kinderen zelf kunnen en leren kiezen, initiatief nemen en eigen interesses volgen. Afwisseling en keuzevrijheid in ruimtegebruik en spelmateriala stimuleren nieuwe, eigen ontdekkingen. **Zelfstandigheid**, zelfredzaamheid en zelfoplossend vermogen van kinderen wordt vergroot wanneer zij zelf dingen uit proberen, leren van eigen ervaringen, conflicten zelf oplossen en eigen inbreng doen. Ze leren omgaan met vrijheid, verantwoordelijkheid en worden uitgedaagd tot meningsvorming. Door samen met anderen te

ontdekken leren kinderen tevens omgaan met verschillen en rekening houden met anderen. Een kind dat de ruimte krijgt om te ontdekken wat het zelf kan, wil en belangrijk vindt ontwikkelt zelfvertrouwen, waarmee hij later op eigen benen in de maatschappij kan staan. Door zichzelf met anderen te vergelijken ontdekken kinderen wie ze zelf zijn en ervaren de invloed van hun gedrag op de wereld om hen. Ze leren de balans kennen tussen goed en fout, ervaren grenzen en ontdekken **normen** en **waarden**. Een **positieve benadering** en enthousiasme van de pedagogisch medewerkers zorgen voor plezier en zelfvertrouwen bij het kind. Dit hebben kinderen nodig om te blijven ontdekken en vorm te kunnen geven aan ervaringen.

Als organisatie willen wij laten zien wie we zijn en waar we voor staan. Dit willen we tijdens het werken met de kinderen, maar ook in het contact tussen de ouder, de omgeving en het management. Door **korte lijnen** binnen de organisatie lukt het ons om snel te schakelen tussen persoonlijke behoeften en maatschappelijke ontwikkelingen. Zo oriënteren wij ons op de behoefte en vraag van klanten, zijn we maatschappelijk betrokken en spelen wij in op wat nodig of gewenst is.

Ontwikkelen

Kinderen zijn actief, gemotiveerd en ondernemend. Door spontane nieuwsgierigheid, spelen, bewegen, nadoen en herhalen ontwikkelen zij zich op cognitief-, motorisch-, taal-, creatief-, sociaal- en emotioneel gebied. Kinderen doorlopen dezelfde ontwikkelingsstadia, maar doen dit op eigen manier en eigen tempo. Ze worden geboren met eigen kwaliteiten, mogelijkheden en interesses. Ze kennen gevoelige periodes, waarin zij specifieke vaardigheden gemakkelijk aanleren. Kinderen hebben hier kansen in de omgeving voor nodig.

De Kleine Wereld komt tegemoet aan de veelzijdige ontwikkelingsbehoeften van kinderen en biedt vol op ruimte en mogelijkheden om te spelen en te bewegen. Kinderen leren door zelf te ontdekken, experimenteren en onderzoeken. Ze leren van activiteiten, onderwerpen of gebeurtenissen die betekenis voor hen hebben en waar zij betrokken bij zijn. Spelen is de meest veilige, betekenisvolle en leuke manier om te leren en ontwikkelen. Kinderen worden hierdoor geprikkeld om **mogelijkheden** en **vaardigheden** uit te breiden en kunnen zich nieuwe dingen eigen maken. Buitenspelen is belangrijk omdat het de motoriek bevordert, bewegingsvrijheid biedt en gevarieerd spel biedt. Kinderen hebben meer vrijheid om te fantaseren, zich te uiten en zelf na te denken. Pedagogisch medewerkers hebben een ondersteunende, begeleidende en stimulerende rol. Zij hebben aandacht voor het proces van ontwikkelen (ontwikkelingsgericht), creëren kansen

en scheppen de voorwaarden om te leren. Ze maken veel gebruik van taal en interactie, wat zorgt voor meer begrip bij kinderen en een grotere woordenschat. Door ontwikkeling van kinderen te volgen en observeren kunnen pedagogisch medewerkers kindgerichte begeleiding bieden, tijdig signaleren en eventueel verwijzen. Dit bevordert de overdracht tussen dagverblijf en BSO en de doorgaande lijn naar de basisschool.

Door veranderingen in de maatschappij, de vraag van ouders en vernieuwde wetten en regelgeving, is De Kleine Wereld continu in ontwikkeling. De organisatie hecht waarde aan professionaliteit en deskundigheid. Er wordt daarom gewerkt aan het verbeteren en behouden van de bestaande kwaliteit. Dit doen wij door te specialiseren en open te staan voor aanpassingen en vernieuwingen. Een proactieve houding en samenwerking met onderwijs, verenigingen en andere partijen is belangrijk om ontwikkelingen te volgen en hier op in te spelen.

Pedagogische achtergrond

De missie, visie en de pedagogische gedachte van De Kleine Wereld zijn geïnspireerd op elementen uit verschillende pedagogische stromingen.

Emmi Pickler benadrukt het belang van een vrije bewegingsontwikkeling, betrouwbare relaties met volwassenen en zorgvuldige, aandachtige verzorging van het kleine kind. Een kind moet de ruimte krijgen om naar eigen interesse en behoefte veilig te bewegen en zelfstandig bezig te zijn. Door de aangeboren bewegingsdrang van kinderen en de mogelijkheid om frequent van houding te wisselen, worden stappen in de motorische ontwikkeling door het kind zelf gezet. Voor een kind dat de tijd en ruimte krijgt tot eigen activiteit bestaat er geen onderscheid tussen bewegen, spelen en leren. Spelen met voorwerpen, verzamelen en klimmen is belangrijk voor een kind. Een vrije bewegingsontwikkeling is altijd onlosmakelijk verbonden met aandachtige verzorging. Pickler raadt aan meteen na de geboorte de gewoonte aan te nemen met het kind te praten.

"Het is van wezenlijk belang dat het kind zoveel mogelijk zelf ontdekt. Als we hem helpen elk probleem op te lossen beroven we hem juist van datgene wat voor zijn mentale ontwikkeling het belangrijkste is." Emmi Pickler

Maria Montessori gaat uit van de natuurlijke drang van kinderen om op onderzoek uit te gaan, de wereld te ontdekken en zelfstandig te worden. Elk kind doorloopt dezelfde (gevoelige) fasen, maar niet elk kind doet dat in hetzelfde tempo. Elk kind wil leren, maar afhankelijk van de ontwikkelingsfase waarin het zit, is het terrein waarop het zich richt en de wijze waarop het leert

verschillend. Begeleiding van kinderen moet tegemoet komen aan de belangstelling en ontwikkelingsbehoeften van een kind. Door ervaringen op te doen groeit de emotionele betrokkenheid en het zelfvertrouwen van een kind. Door in contact te komen met kinderen van verschillende leeftijden ontwikkelen kinderen beter op sociaal en emotioneel gebied.

Korckzak gaat uit van gelijkwaardigheid tussen kind en volwassene, waarbij zij samen de dialoog aangaan. Kinderen hebben het vermogen om zich op eigen kracht te verbeteren en spelen een actieve rol in hun eigen ontwikkeling. Respect, vertrouwen en vergeven zijn kernbegrippen in zijn visie. Kinderen hebben recht op vrijheid, autonomie en het ontwikkelen van een eigen wil; zij hebben recht op de dag van vandaag (bewust en verantwoord); en zij hebben het recht om te zijn wie ze zijn.

"De dag van vandaag is belangrijk, want waarom zou morgen anders belangrijk zijn?" Janusz Korckzak

Kinderen moeten ervaringen op kunnen doen, fouten kunnen maken, inspraak hebben, keuzes kunnen maken en gevaren tegenkomen.

"Elk kind heeft recht op respect voor zijn fouten, zijn kapotte knie, zijn gescheurde jas" Janusz Korckzak

Leavers is de grondlegger van **EGO (ervaringsgericht onderwijs)**. EGO richt zich op het welbevinden en de betrokkenheid van het kind. Kinderen die plezier hebben en betrokken spelen, kunnen zij een optimale ontwikkeling doormaken. EGO onderschrijft het vrije initiatief van kinderen, een rijke omgeving met uitdagende materialen en activiteiten en een ervaringsgerichte dialoog. EGO houdt zich niet bezig met een eindproduct, maar met het proces dat zich afspeelt in de kinderen en in de groep.

Malaguzzi is de grondlegger van de **Reggio Emilia** pedagogiek. Hij gaat uit van het unieke van ieder kind, met zijn eigen kwaliteiten. Denken in mogelijkheden, waarbij het resultaat ondergeschikt is en het proces belangrijk. Hij stelt dat kinderen voortdurend uit zijn op communicatie. Vanaf hun

geboorte hebben zij in potentie 100 talen om zich in uit te drukken. Niet alleen in gesproken of geschreven taal, maar ook muziek, dans, bewegen, mimiek, geluid etc. Er is dan ook veel aandacht voor de creatieve ontwikkeling. (Creatieve) activiteiten ontstaan naar aanleiding van gebeurtenissen of ervaringen. Pedagogisch medewerkers volgen de initiatieven van kinderen en 'luisteren' naar alle talen van een kind. In kleine groepjes leren kinderen makkelijk van elkaar, over elkaar, over zichzelf en over de wereld.

"Het kind heeft honderd werelden om te ontdekken, honderd werelden om uit te vinden, honderd werelden om te dromen" Loris Malaguzzi

Gordon benadrukt dat we kinderen serieus moeten nemen en in hun waarde laten, zodat we goede relaties met kinderen op kunnen bouwen. In die context kan een kind groeien, zich ontwikkelen en problemen leren oplossen. Er is aandacht voor elkaar en ruimte voor ieders eigen karakter. Het maakt dat een kind productiever en creatiever wordt en zich gelukkig voelt. Gordon hecht veel waarde aan communicatie. Luisteren (actief en passief), waarnemen wat er gebeurt en verwoorden van problemen en gevoelens van kinderen. Ik-boodschappen worden gebruikt om ongewenst gedrag te benoemen.

Elly Singer schreef het pedagogisch kader, een pedagogiek afgestemd op de kinderopvang en BSO, waarvan inzichten gebruikt zijn ter inspiratie voor het pedagogisch beleid van De Kleine Wereld.

PEDAGOGISCHE DOELEN EN UITGANGSPUNTEN

Dit hoofdstuk beschrijft de pedagogische doelen en uitgangspunten van De Kleine Wereld die voortkomen uit de visie. De omschreven werkwijze sluit aan bij kinderen in de leeftijd van 0 tot 13 jaar. Er worden voorbeelden van zowel kinderdagverblijf als BSO gebruikt. Onze pedagogisch medewerkers zijn geschoold volgens de VVE-methode 'Uk en Puk/Puk en Ko, waardoor zij de uitgangspunten van De Kleine Wereld optimaal uit kunnen dragen.

Emotionele veiligheid - *aandacht*

Het bieden van een veilig en geborgen gevoel is de kern van het handelen van onze pedagogisch medewerkers. Een veilige basis, waar kinderen zich thuis voelen en zichzelf kunnen zijn, is een voorwaarde voor een kind om zichzelf te kunnen ontwikkelen en ontplooiën. Kinderen kunnen ontspannen spelen, écht contact maken met anderen en optimaal profiteren van mogelijkheden die de omgeving hen biedt. De volgende uitgangspunten worden uitgedragen door alle pedagogisch medewerkers van De Kleine Wereld om deze veilige basis te creëren:

Pedagogische relatie

Wij dragen zorg voor een vertrouwde pedagogische relatie met het kind, waar aandacht en betrokkenheid centraal staan. Pedagogisch medewerkers geven ieder kind persoonlijke en positieve aandacht. Ze staan voor het kind klaar, zijn altijd beschikbaar en maken bewust tijd voor het kind, bijvoorbeeld tijdens verzorgings- en kringmomenten. Pedagogisch medewerkers reageren op initiatieven van het kind, tot bijvoorbeeld (oog)contact en knuffelen. Ze zijn betrokken bij wat kinderen doen, meemaken en ervaren. Ze leven mee met nieuwe prestaties of ontdekkingen. Ze kennen kinderen en ouders goed, waardoor zij zorg en opvang op maat bieden.

Sensitieve-responsieve basishouding

Wij hebben een sensitief-responsieve houding naar het kind toe en werken samen aan een emotioneel veilig klimaat. Dit betekent dat pedagogisch medewerkers aandacht hebben voor signalen en behoeften van kinderen en hier positief en voorspelbaar op reageren. Ze luisteren als een kind vertelt, troosten als het verdrietig is en ondersteunen als het zelf niet lukt. Zo laten we kinderen merken dat zij er mogen zijn en gewaardeerd worden. Pedagogisch medewerkers zijn zich bewust van hun basishouding, praten hier samen over en spreken elkaar hier op aan. Ze nemen verantwoordelijkheid voor eigen en elkaars handelen. Door video-interactiebegeleiding leren zij naar zichzelf kijken, elkaar feedback geven en communiceren met kinderen.

Stabiel pedagogisch klimaat

Wij bieden kinderen een stabiel pedagogisch klimaat met structuur, continuïteit en herkenbaarheid. Kinderen hebben een eigen stamgroep, vaste pedagogisch medewerkers en bekende invalkrachten. Op alle groepen is zichtbaar voor ouders en kinderen wie de vaste gezichten zijn voor de kinderen. Kinderen kennen het vertrouwde dagprogramma, met herkenbare onderdelen zoals activiteiten, eten en slapen. Er is balans tussen rustige en actieve momenten, alleen- en samenspel, planning en spontaniteit en individuele- en groepsbehoeften. Overgangen verlopen rustig en worden begeleid door rituelen of dagritme kaarten.

Omgeving en sfeer

Wij dragen zorg voor een fysiek veilige, gezonde en hygiënische omgeving, waar kinderen vrij en veilig kunnen bewegen en onderzoeken. Pedagogisch medewerkers werken volgens de huisregels omtrent veiligheid en gezondheid, protocollen en het kwaliteitshandboek. Daarnaast dragen wij zorg voor een ontspannen en huiselijke sfeer, waardoor kinderen en ouders zich welkom en vertrouwd voelen. De ruimtes hebben kleuren die rust en gezelligheid uitstralen, ramen die daglicht geven en een overzichtelijke indeling van het meubilair.

Communiceren en samenwerken

Wij communiceren open, duidelijk en structureel met ouders en collega's zodat we in belang van het kind, zo optimaal mogelijk samenwerken en op één lijn zitten. Pedagogisch medewerkers maken dagelijks tijd voor persoonlijk contact en informatieoverdracht met ouders. Zij nemen initiatief om ouders te benaderen, tonen oprechte interesse en hebben een open houding. Zij vragen hoe het met het kind gaat, vertellen over de dag en ondersteunen bij opvoedingsvragen. Oudergesprekken, telefonisch contact, gesprekjes bij het halen/brengen en onze ouderapp Konnect inclusief digitale schriftjes zorgen tevens voor afstemming tussen ouders en pedagogisch medewerkers. Dagelijkse afstemming en overdracht tussen collega's, groeps- en teamoverleg zijn belangrijk om kwaliteit van zorg en opvang te waarborgen.

Welbevinden

Wij dragen zorg voor het welbevinden van de kinderen en brengen dit structureel in kaart. Pedagogisch medewerkers houden in de gaten of het kind open staat voor contact, plezier heeft, nieuwsgierig en ondernemend is, lekker in zijn vel zit en zelfvertrouwen heeft. De mentor observeert en registreert het kind periodiek aan de hand van de observatiemethode 'KIJK!' en bespreekt het welbevinden met ouders en collega's.

Sociale competentie - ontmoeten

Binnen De Kleine Wereld groeien kinderen op met leeftijdsgenoten, volwassenen en de omgeving, waardoor zij al op jonge leeftijd sociale competenties ontwikkelen. Ze doen sociale kennis en vaardigheden op, zoals het zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, delen en samenwerken. Kinderen leren omgaan en relaties aangaan met anderen. De volgende uitgangspunten worden door alle pedagogisch medewerkers van De Kleine Wereld uitgedragen om de sociale competentie van kinderen te stimuleren:

Samen leven en samen spelen

Wij ondersteunen een positief groepsgevoel en samenspel tussen kinderen, zodat zij samen plezier hebben, leren en vriendjes maken. Binnen de eigen horizontale stamgroep kennen kinderen elkaar goed. Er is volop ruimte om intensief contact te maken en te houden met leeftijdgenootjes. Kinderen leren elkaar begrijpen en rekening met elkaar houden. Binnen de stamgroep is ruimte en tijd om in kleine groepjes te spelen, om ongestoord alleen te spelen en om met de hele groep samen te zijn. Zowel binnen als buiten is er voldoende ruimte voor vrij spel. Kinderen kiezen dan zelf waar, waarmee, wat en met wie zij willen spelen.

Ontmoeten van anderen

Wij maken ontmoetingen tussen kinderen en met volwassenen mogelijk, waardoor de sociale contacten van kinderen gestimuleerd worden en hun wereld verbreed wordt. In gezamenlijke ruimtes, zoals atelier, gymzaal, kookcafé en buitenruimte, ontmoeten kinderen van verschillende leeftijden elkaar. Er worden ook

activiteiten voor kinderen uit verschillende groepen aangeboden. Kinderen leren tevens andere volwassenen kennen. Ze stellen vragen aan de klusjesman, helpen de groenteboer fruit uitladen en sporten met de beweegspecialist.

Omgaan met anderen

Wij ondersteunen een goede interactie en relatie tussen kinderen, waardoor zij op een prettige manier met anderen om leren te gaan. Pedagogisch medewerkers geven zelf het goede voorbeeld in gedrag en taalgebruik. Ze gaan op een respectvolle en positieve manier met elkaar en de kinderen om. Ze hebben oog voor de verschillende sociale behoeften, mogelijkheden en gevoelens van kinderen. Ze ondersteunen sociaal gedrag en gevoel, door kinderen aan te moedigen elkaar te helpen, troosten, samen te werken en naar elkaar te luisteren. Negatieve relaties en conflicten tussen kinderen worden tijdig gesignaleerd en begeleid.

Ontmoeten van de omgeving

Wij laten kinderen kennis maken met de wereld, natuur en maatschappij en zijn betrokken bij de directe omgeving van de opvang. Pedagogisch medewerkers nemen kinderen daarom vaak mee naar buiten; te voet, met de bus of met de bolderkar. Ze organiseren uitstapjes of sluiten aan bij dorpsactiviteiten. De veiligheid van de kinderen staat altijd voorop. Kinderen gaan naar het bos, bezoeken de markt of kijken naar treinen. De buitenruimte en ramen in de groepsruimte zorgen voor een veilig contact met de buitenwereld.

Ouderbetrokkenheid

Wij betrekken ouders zoveel mogelijk bij de opvang van hun kinderen, staan open voor ideeën, meningen en behoeften van ouders en nemen deze serieus. Hiervoor zijn een tevredenheidsonderzoek en klachtenregeling in het leven groepen. Ouders hebben de mogelijkheid om deel te nemen aan de oudercommissie, ouderavonden te bezoeken, activiteiten te organiseren of deel te nemen aan thema's en vieringen. Bij vragen of opmerkingen zijn ouders altijd welkom op de verschillende voorzieningen en staan de medewerkers voor hen klaar. Door middel van (nieuws)brieven worden zij op de hoogte gehouden van ontwikkelingen.

Normen en waarden - ontdekken

Het eigen maken van regels, normen en waarden is voor kinderen belangrijk om goed te kunnen functioneren in de samenleving. Binnen De Kleine Wereld krijgen kinderen de ruimte om deze zelf te ontdekken, door te horen, zien, voelen, ruiken en proeven. De volgende uitgangspunten worden uitgedragen door alle pedagogisch medewerkers om normen en waarden op kinderen over te brengen:

Autonomie en zelfstandigheid

Wij hebben respect voor de autonomie van een kind en stimuleren de zelfstandigheid en zelfredzaamheid, door kinderen ruimte te geven en aan te moedigen om dingen zelf te proberen, ervaren en doen. Bijvoorbeeld een jas aan doen, op stellen lopen of de pedagogisch medewerker meehelpen. De pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen om zelf met oplossingen en ideeën te komen. Deze worden ook gerespecteerd. Kinderen geven hun mening in kindervergaderingen, kiezen zelf uit het activiteitenaanbod en mogen hun voorkeuren kenbaar maken. Kinderen leren hierdoor omgaan met vrijheid en verantwoordelijkheid.

Omgangsvormen, afspraken en grenzen

Wij hanteren duidelijke omgangsvormen, afspraken en grenzen, zodat we maatschappelijke normen en waarden op kinderen overbrengen. Afspraken zoals geen spullen kapot maken, elkaar geen pijn doen en opruimen zitten verweven in het dagprogramma. De Kleine Wereld hecht waarde aan het overbrengen van eerlijkheid, gelijkwaardigheid en respect voor mens en natuur. Pedagogisch medewerkers hebben hierin een voorbeeldfunctie. Zij ondersteunen en begeleiden de kinderen door goed gedrag zoveel mogelijk te stimuleren, door complimenten te geven (verbaal, een sticker of een duim) en vertrouwen in het kind uit te spreken.

Praten en uitleggen

Wij praten met kinderen en geven uitleg over de invloed van hun gedrag, waardoor wederzijds begrip ontstaat en kinderen uitgedaagd worden om zelf na te denken. Kinderen worden door de pedagogisch medewerker gestimuleerd om zelf uit te leggen wat er gebeurt, te vertellen over gemaakte afspraken en wat er van hen verwacht wordt. Door vragen te stellen aan kinderen en door met hen te praten, probeert de pedagogisch medewerker te begrijpen waarom een kind zich gedraagt zoals hij doet. Kinderen worden aangesproken op hun gedrag en niet op hen als individu. Pedagogisch medewerkers bieden kinderen ook alternatieven. Als een kind bijvoorbeeld een zwaard heeft gemaakt om mee te vechten, wordt besproken om het zwaard als toverzwaard te gebruiken. Op deze manier ontwikkelen kinderen ook moreel besef en ervaren wat zij goed en fout vinden.

Diversiteit en identiteit

Wij bieden kinderen de ruimte om eigen interesses, talenten en grenzen te ontdekken en laten kinderen tevens kennismaken met verschillen tussen zichzelf en anderen. Kinderen mogen kind zijn en zichzelf zijn. Kinderen kunnen gebruik maken van verschillende ruimtes, speelhoekjes en (spel)materialen, zonder continue sturing van pedagogisch medewerkers. Door dialoog en discussie begrijpen kinderen dat iedereen anders is

en eigen opvattingen en ideeën heeft. Door samen te spelen in de groep, begeleiding van de pedagogisch medewerker en aandacht te besteden aan vieringen, leren kinderen omgaan met deze verschillen.

Persoonlijke competentie - ontwikkelen

Spelen en bewegen kunnen kinderen bij De Kleine Wereld volop. Met de juiste begeleiding en stimulans van de pedagogisch medewerkers ontwikkelen zij hierdoor brede persoonskenmerken, zoals zelfvertrouwen en eigenwaarde, en verwerven competenties op verschillende ontwikkelingsgebieden. Motorisch, cognitief, creatief, taal, sociaal en emotioneel maken zij flinke stappen. De volgende uitgangspunten worden door alle pedagogisch medewerkers uitgedragen om de persoonlijke competenties van kinderen te bevorderen:

Activiteiten en ontwikkeling

Wij bieden kinderen ontwikkelingsgerichte en betekenisvolle activiteiten aan, waardoor de verschillende gebieden gestimuleerd worden en kinderen verschillende vaardigheden oefenen. In het dagprogramma zijn momenten voor vrij spel en activiteiten structureel opgenomen. Activiteiten zijn divers, leuk en uitdagend. Kinderen bewegen, knutselen, lezen, bouwen, spelen rollenspellen en koken. Er wordt veel interactief voorgelezen, waarbij kinderen actief betrokken worden bij het verhaal. Activiteiten ontstaan rondom thema's, eerdere activiteiten of ideeën van een kind. Zij sluiten aan bij de belevingswereld en interesses van kinderen.

Begeleiden en stimuleren

Wij begeleiden kinderen in hun ontwikkeling door in te spelen op de behoeften van een kind en bewust leerervaringen uit te lokken, waardoor wij kinderen stimuleren een stap in hun ontwikkeling te zetten. Zij herkennen in welk ontwikkelingsniveau het kind zich bevindt en sluiten aan bij de zone van naaste ontwikkeling. Dit betekent dat zij het kind iets bieden wat het nog nét niet zelf kan, maar met begeleiding en hulp wel lukt. Zij stimuleren de ontwikkeling door initiatieven van het kind te

volgen en veel interactie met kinderen aan te gaan. Ze praten, stellen vragen, spelen mee en benoemen wat zij of het kind doen.

Procesgericht

Wij hebben aandacht voor het proces van ontdekken, leren en ontwikkelen, waarbij we ons richten op de weg naar het resultaat toe, in plaats van het resultaat zelf. Het spontane plezier van kinderen wordt niet onderbroken door te zeggen hoe iets moet. Kinderen mogen zelf bepalen hoe zij invulling geven aan een activiteit of een thema, zoals natuur. Ze kiezen zelf hoe een blaadje er uit ziet, welke kleur deze heeft en waar deze geplaatst wordt. Maakt het kind een puzzel, oefent het met vormen of kleuren, dan helpen wij het kind nadenken en verschillende dingen proberen. We stellen uitdagende vragen en doen recht aan de eigenheid van het kind. De weg naar het resultaat zit hierdoor vol succeservaringen, plezier en leermomenten.

Zelfvertrouwen en eigenwaarde

Wij stimuleren het zelfvertrouwen en een positief gevoel van eigenwaarde van kinderen, door ieder kind de ruimte te geven om op eigen wijze en eigen tempo te ontwikkelen. Pedagogisch medewerkers beseffen dat ieder kind uniek is en zich anders ontwikkelt. Het ene kind praat snel, het andere kind loopt snel en weer een ander kind begrijpt dingen snel. Pedagogisch medewerkers stimuleren zelfvertrouwen en eigenwaarde door kinderen succes te laten beleven, vertrouwen en complimenten te geven. Er is een balans tussen ruimte voor het kind om dingen zelfstandig te doen en actieve begeleiding van pedagogisch medewerkers.

Ruimte, spelmaterialen en activiteitsaanbod

Wij bieden een uitdagende en stimulerende omgeving, waarin de ruimtes, het spelmaterialen en activiteitsaanbod aansluiten bij de leeftijd, behoeften en ontwikkelingskansen van het kind. Zo hebben de babygroepen zintuiglijk materiaal, de peuters constructiematerialen en de BSO techniek en sport. Het spelmaterialen staat op ooghoogte, waardoor kinderen zelf kunnen pakken en kiezen waar zij mee spelen. Iedere stamgroep heeft een eigen ruimte met verschillende ontdekhoeken, zoals de bouwhoek of poppenhoek. We laten de kinderen in de hele ruimte vrij bewegen en spelen. De buitenruimte nodigt uit tot verschillende activiteiten in verschillende seizoenen. Er zijn verschillende ontdekhoeken, zoals de zandbak of speelhuisje.

Volgen, observeren en signaleren

Wij volgen en observeren de ontwikkeling van de kinderen periodiek, waardoor wij inspelen op ontwikkelingskansen en -behoeften van ieder kind. Hiervoor wordt de observatiemethode "KIJK" gebruikt. De observaties worden met ouders besproken en signalen of opvallendheden worden genoteerd. Naar aanleiding van observaties wordt herhaling of verdieping in activiteiten aangeboden. Bij een sterke taalontwikkeling brengt de pedagogisch medewerker bijvoorbeeld verdieping aan in de taalactiviteiten, zodat zij het kind blijven uitdagen en stimuleren om verder te ontwikkelen. Door observatiegegevens te bewaren en deze eventueel, in overleg met ouders, te verstrekken aan BSO of school ontstaat een doorgaande lijn.

PEDAGOGISCH HANDELEN

Plaatsing op het dagverblijf en/of peuterwereld

Informatie en aanmelden

Wij laten ouders en verzorgers graag kennismaken met de eigenheid van De Kleine Wereld. Vrijblijvend wordt een informatiepakket opgestuurd. De vestigingsmanager maakt daarnaast graag met ouders een afspraak voor een rondleiding. Ouders kunnen dan persoonlijk kennismaken met organisatie, voorziening en personeel. Sfeer proeven en een prettige eerste indruk zijn belangrijk in de keuze van een kinderdagverblijf voor het kind. Aanmelden voor het dagverblijf is mogelijk vanaf vaststelling van de zwangerschap. Geadviseerd wordt om een kind zo vroeg mogelijk aan te melden zodat een plekje op het dagverblijf zo goed als zeker gesteld wordt. Het kind is welkom op het dagverblijf wanneer het 6 weken oud is. Ook zij-instromers zijn welkom en dan wordt gekeken met de planning wanneer er ruimte is om in te stromen.

Bij De Peuterwereld, stromen kinderen in vanaf de 2 jaar. Ouders kunnen hun kind(eren) online inschrijven door het aanmeldingsformulier op de website <https://www.dekleinewereld.org/direct-inschrijven> in te vullen.

Stamgroepen en pedagogisch medewerkers

Sinds de harmonisering kent kinderdagverblijf De Speelwereld 5 stamgroepen, aangezien de peuterspeelzaal nu geharmoniseerd is en de Peuterwereld De Speelwereld als 5^e stamgroep geldt. Kinderen hebben ieder een eigen stamgroep met een vaste groepsruimte, vaste pedagogisch medewerkers en kinderen van dezelfde leeftijd. Een dreumes/peuter heeft maximaal drie verschillende vaste pedagogisch medewerkers, een baby maximaal twee. In grotere groepen, waar met drie pedagogisch medewerkers tegelijkertijd wordt gewerkt, heeft een peuter maximaal vier vaste pedagogisch medewerkers en een baby maximaal drie. Per opvangdag is minimaal één van deze vaste pedagogisch medewerkers werkzaam. Wanneer een vaste pedagogisch medewerker langdurig afwezig is, wordt deze zoveel mogelijk structureel, door

eenzelfde persoon, vervangen. Aan ouders en kinderen wordt duidelijk aangegeven wat de stamgroep van het kind is en wie de vaste pedagogisch medewerkers zijn. De verhouding tussen het aantal aanwezige pedagogisch medewerkers (beroepskrachten) en de kinderen (BKR) is afhankelijk van de leeftijd van de kinderen. De Kleine Wereld hanteert daarbij de landelijk wettelijke richtlijnen, zie hiervoor www.1ratio.nl. Per stamgroep liggen de kindaantallen en het aantal pedagogisch medewerkers vast. Gezien het groeiende karakter van De Speelwereld kunnen leeftijdsgrenzen in de toekomst variëren.

Groep	Max. kind-plaatsen	Leeftijd	Aantal PMW-ers
De Otjes	11	0-24 mnd	1-3
De Ibbeltjes	16	0-24 mnd	1-4
De Floddertjes	16	24-48 mnd	1-2
De Abeltjes	16	24-48 mnd	1-2
Peuterwereld	16	24-48 mnd	1-2

In verband met een structureel lage bezetting van kinderen op woensdag en vrijdag, kunnen de babygroepen op deze dagen samengevoegd worden. Ouders worden tijdig op de hoogte gesteld en geven hiervoor schriftelijke toestemming. Er wordt ook dan gebruik gemaakt van vaste stamgroepruimtes en zoveel mogelijk bekende gezichten voor kinderen van beide groepen. Kinderen slapen in hun eigen bedjes. Voor de vaststelling van de BKR wordt in dit geval een gemiddelde berekend met behulp van de landelijke rekentool (www.1ratio.nl). Zodra het kindaangetal het toelaat, worden de kinderen in hun eigen stamgroep opgevangen.

Het kan zijn dat er geen of niet op alle gewenste dagen plaats is binnen de stamgroep van de leeftijd van het kind. Het kind kan dan tijdelijk, in overleg en met schriftelijke toestemming van ouders, structureel of incidenteel een extra dag(deel) afnemen in een andere groep. Het kind mag in maximaal twee stamgroepen verblijven en wordt overgeplaatst naar de eigen stamgroep zodra er plaats is. Wanneer een ouder toestemming geeft voor een kind in de andere stamgroep, is dit terug te zien in Konnect en kan het dus verplaatst worden naar de andere stamgroep.

Op sommige dagen of momenten wordt afgeweken van de vaste stamgroep of BKR. Bij De Peuterwereld echter niet. De BKR klopt in dit geval altijd op locatieniveau. Voor ouders en kinderen is het duidelijk waar en bij wie zij terecht kunnen. Er wordt ook dan gestreefd om zoveel mogelijk met vaste gezichten te werken. Dit kan in de volgende situaties voorkomen:

- Groepen kunnen samengevoegd worden als het kindaangetal dit toelaat. Er zijn minder kinderen

op het dagverblijf aanwezig waardoor er een overbezetting van pedagogisch medewerkers ontstaat, zoals tijdens vakanties of op dagen met een (structureel) lage bezetting.

- Aan het begin en eind van de dag.
- In geval van calamiteiten of ziekte van een pedagogisch medewerker.
- Er zijn (interne) wenkinderen aanwezig, waardoor er meer kinderen dan het maximaal aantal kindplaatsen van de groep aanwezig zijn. Deze wenkinderen zijn alleen voor een korte tijd (maximaal 1,5 uur) aanwezig op de wengroep en kunnen ten alle tijden terugkeren naar de stamgroep. De BKR klopt dan wel op locatieniveau.
- Tijdens groepsdoorbroken werken (open-deuren-beleid).

Mentor

Alle kinderen op het dagverblijf en de Peuterwereld hebben een eigen mentor. Deze wordt toegewezen bij de plaatsing van het kind en verandert bij overgang naar een andere groep. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor ouders, volgt het kind in zijn ontwikkeling en welbevinden, nodigt ouders uit voor gesprekken en zorgt voor een goede overdracht naar de volgende groep. In Konnect (ouderapp) is altijd zichtbaar voor ouders wie de mentor van hun kind is.

Intake en kennismaking

Voordat het kind voor het eerst naar het dagverblijf komt of naar De Peuterwereld, worden de ouders door de mentor uitgenodigd voor een intakegesprek. Dit gesprek staat in het teken van wederzijdse kennismaking. Er wordt uitleg gegeven over de werkwijze van De Kleine Wereld en aandacht besteed aan de verwachtingen en behoeften van ouders.

Voorafgaand aan het gesprek wordt ouders digitaal het intakeformulier gestuurd, zodat zij deze ingevuld mee kunnen nemen naar het gesprek. Gezamenlijk wordt het ingevulde intakeformulier besproken tijdens het intakegesprek, waar onderwerpen zoals eet- en slaapgewoonten, thuissituatie, medische gegevens en bijzonderheden aan bod komen. Dit formulier wordt in het dossier van het kind bewaard.

Wennen (externe kinderen)

Kinderen die voor de eerste keer naar het dagverblijf of De Peuterwereld komen wordt een wenmoment aangeboden. Het kind en de ouders krijgen de kans om de nieuwe omgeving rustig te leren kennen en te vertrouwen op de pedagogisch medewerkers. Overleg tussen ouders en pedagogisch medewerkers is in deze periode extra belangrijk. Er wordt doorgaans één wenmoment

afgesproken voor het kind. Dit wordt afgestemd op behoeften van kind en ouders.

Wanneer er nieuwe kinderen (dus zonder stamgroep) komen wennen, mag de BKR op de groep niet overschreden worden.

Openingstijden en dienstenaanbod

Het kinderdagverblijf is 52 weken per jaar en 5 dagen per week geopend. De Peuterwereld is 40 weken per jaar en 5 ochtenden per week geopend. Op maandag tot en met vrijdag, met uitzondering van de algemeen erkende feestdagen en één studiedag per jaar. Het dagverblijf is geopend van 07.00 uur tot 19.00 uur. De Kleine Wereld vindt het belangrijk om ouders opvang te kunnen bieden die zo dicht mogelijk aansluit bij hun wensen en werktijden. Daarom kunnen zij kiezen uit een zeer divers en passend dienstenaanbod. Hele dagopvang van 10, 11, 11,5 of 12 uur is mogelijk, evenals halve dag opvang met mogelijkheid tot verlenging van 1 of 2 uur. Voor meer informatie wordt verwezen naar het “dienstenaanbod kinderopvang”.

Op De Peuterwereld zijn kinderen 2 ochtenden per week welkom en wanneer het kind een VVE indicatie heeft wordt het 3 ochtenden verwacht. De Peuterwereld is geopend van 07.30 uur tot 13.00 uur en hanteert de studiedagen van school als sluitingsdagen, die ouders op een ander moment mogen inhalen.

Flexibiliteit en extra diensten

Om de flexibiliteit in de opvang voor ouders te vergroten zijn extra diensten beschikbaar. Voor meer informatie en voorwaarden van de extra diensten wordt verwezen naar het “dienstenaanbod kinderdagopvang”.

- **Flexibele opvang:** opvang op wisselende dagen en/of een variabel aantal dagdelen per week. Dit komt bijvoorbeeld van pas wanneer ouders een onregelmatig dienstrooster hebben.
- **Incidentele opvang:** extra opvang wanneer dat nodig is, anders dan op de vaste contractdagen, indien de groepssamenstelling en het aantal aanwezige pedagogisch medewerkers dit toelaat. Incidentele opvang vindt in principe plaats binnen de eigen stamgroep. Als hier geen plaats is, kan een kind met schriftelijke toestemming van ouders in een andere stamgroep geplaatst worden.
- **Onderwijscontract:** 40 weken opvang en niet in de schoolvakanties
- **Ruilregeling:** een service waarmee ouders de dagen of dagdelen die opgenomen zijn in het contract kunnen ruilen met een andere dag of dagdeel, mits dit past binnen de planning.

Het dagverblijf en De Peuterwereld

Integraal kindcentrum

Kinderdagverblijf De Speelwereld vormt samen met De Peuterwereld en BSO De Speelwereld en basisschool St. Caecilia een integraal kindcentrum (IKC). Dit betekent dat onderwijs en opvang samen onder één dak plaatsvinden. Binnen het IKC wordt de doorgaande leerlijn van kinderen bewaakt, doordat De Speelwereld nauw samenwerkt met het onderwijs. Visie, werkwijzen, programma en communicatie worden op elkaar afgestemd. Dit doen we door middel van een kwaliteitskaart. Er vindt bijvoorbeeld een warme overdracht plaats tussen kinderdagverblijf/Peuterwereld en basisschool. Thema's, activiteiten en evenementen kunnen daarnaast gezamenlijk ingevuld en georganiseerd worden. Ook wordt gebruik gemaakt van elkaars ruimtes, materialen en expertise. Het IKC biedt tevens ruimte aan andere partners, zoals het consultatiebureau en de wijkverpleegkundige.

Horizontale stamgroepen

Om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de verschillende verzorgingsbehoeften en ontwikkelingskansen van kinderen van verschillende leeftijden, bestaan de kinderdagverblijven van De Kleine Wereld uit horizontale stamgroepen. Een horizontale stamgroep bestaat uit kinderen van ongeveer dezelfde leeftijd. Binnen een horizontale stamgroep kunnen veel verschillende en gerichte activiteiten aangeboden worden, wordt de kwaliteit van het contact tussen kinderen bevorderd en is de inrichting van de ruimte aangepast aan de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind. De verschillende stamgroepen vormen een veilige basis, die ruimte biedt aan alle kinderen van de betreffende groep. Eten, drinken, kringetjes, activiteiten, vrij spel en feestjes kunnen op de stamgroep met alle kinderen samen plaatsvinden. Om rust te creëren en persoonlijke aandacht te geven wordt daarnaast gebruik gemaakt van de overige ruimtes van De Speelwereld. De speelhal, en voor De Peuterwereld de ruimtes boven van de BSO, kunnen gebruikt worden om de stamgroep op te splitsen in kleine groepjes. Eerder genoemde

onderdelen van de dag kunnen daarom ook in deze ruimtes plaatsvinden.

Wennen op een andere groep

Het werken met horizontale groepen betekent dat kinderen op het dagverblijf een keer naar een andere groep gaan. Dit wordt op tijd met ouders gecommuniceerd. Bij de overgang van een kind naar de volgende leeftijdsgroep wordt naast de leeftijd, ook gekeken naar de planning van de groepen (er moet ruimte zijn) en de persoonlijke ontwikkeling van een kind. Een kind kan hierdoor eerder of later overgaan.

De overgangen worden door de pedagogisch medewerkers met de grootste zorg, aandacht en tijd begeleid. Kinderen zijn gewend op het dagverblijf omdat zij al vanaf jonge leeftijd kennismaken met de verschillende (groeps)ruimtes, kinderen en pedagogisch medewerkers. In de periode vóór een overgang, besteden wij extra aandacht aan het ontmoeten en ontdekken van de volgende groep. Daarnaast worden er minimaal één en maximaal drie wemmomenten ingepland. Eventueel kan in overleg en met schriftelijke toestemming van ouders een aangepast wenbeleid opgesteld worden. Wemmomenten vinden plaats op verschillende tijdstippen, zodat kinderen alle routines van de nieuwe groep een keer ervaren. De duur van de wemmomenten wordt opgebouwd. Wanneer de wengroep vol zit, is de duur van de wenactiviteit maximaal 1,5 uur. Kinderen kunnen ten allen tijde terugkeren naar hun stamgroep. Wemmomenten kunnen gedurende de hele dag plaatsvinden en er kunnen maximaal 2 wemkinderen op een groep tegelijkertijd aanwezig zijn. De ouders worden uitgenodigd voor een afsluitend gesprek op de huidige groep en kunnen dan eventueel nog een kijkje nemen op de nieuwe groep.

Inrichting stamgroepen

Door middel van kleurgebruik, meubels en aankleding wordt een huiselijke sfeer gecreëerd waar kinderen, ouders en pedagogisch medewerkers zich thuis voelen. De ruimtes bieden volop bewegingsvrijheid en keuzevrijheid in spel en materiaal, zodat kinderen op een veilige manier

zelf de ruimte kunnen ontdekken. Op de babygroepen zijn bijvoorbeeld grote matten aanwezig waar de kinderen kunnen oefenen met liggen, rollen, zitten en kruipen.

Veel spelmateriaal staat op ooghoogte van de kinderen, waardoor zij zelf hun speelgoed kunnen kiezen, pakken en terugzetten. De ruimtes worden zo ingericht dat kinderen op verschillende plekken samen kunnen spelen, maar ook rustig alleen. We creëren verschillende speelhoeken, met afwisselende (spel)materialen die het kind aanspreken en uitdagen tot spel. Voorbeelden van hoeken zijn “de boekenhoek”, waar kinderen een boekje lezen, “de bouwhoek”, waar kinderen met blokken of echt hout aan de slag gaan, “de huishoek”, waar kinderen de wereld om heen naspelen of de “themahoek”, een wisselende hoek waar kinderen met materialen van het huidige thema spelen. Het creëren van hoeken geeft kinderen overzicht van de ruimte en spelmogelijkheden. De ruimtes worden voor de kinderen persoonlijk en vertrouwd gemaakt door bijvoorbeeld een familiemuur.

Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) Uk en Puk

Kinderdagverblijf De Speelwereld en De Peuterwereld biedt voorschoolse educatie aan op de peutergroepen (2-4 jarigen) en is een officiële “VVE-locatie”. Dit betekent dat de jaarlijkse GGD-inspectie zich ook buigt over de wijze waarop VVE aangeboden wordt. Op de peutergroepen staan alleen pedagogisch medewerkers die in het bezit zijn van een VVE-certificaat. Zij bieden minimaal 10 uur per week VVE-activiteiten aan en registreren welke kinderen aan welke activiteiten deelnemen. Op de babygroepen wordt gewerkt met Puk en Ko en Uk en Puk. Zo worden er eenvoudige dagritme kaarten gebruikt, zijn de activiteiten afhankelijk van het ritme van de groep en worden de activiteiten per kind niet geregistreerd. Op deze groepen kunnen pedagogisch medewerkers staan die geen VVE-certificaat bezitten. Het streven van De Kleine Wereld is echter om al haar pedagogisch medewerkers (inclusief invalkrachten) te specialiseren in VVE en te scholen in Puk en Ko.

Op alle groepen wordt gewerkt volgens de basisprincipes van Puk en Ko. We hanteren hierbij het motto “Volg het kind, beleef de dag”. Door “Uk en Puk” zijn pedagogisch medewerkers zich bewust van de activiteiten die zij aanbieden, de manier waarop zij de interactie met een kind aangaan en de manier waarop zij de ruimte en het dagprogramma inrichten. Zij maken gebruik van het activiteitenboek Uk & Puk, betrekken de pop PUK bij de activiteiten en werken aan de hand van thema’s. De principes van “Uk en Puk” worden toegepast tijdens alle onderdelen van het

dagprogramma, maar voornamelijk tijdens het kringetje en de aangeboden activiteiten.

VVE gaat uit van het aangeboren talent van kinderen om de wereld te ontdekken en onderzoeken. Ieder kind is van nature gericht op het onderzoeken van de omgeving en op het communiceren met anderen, in zijn of haar eigen tempo. Het is aan de pedagogisch medewerker om deze initiatieven op te merken en van een ontwikkelingskans en ontwikkelingsmoment te maken”

Werken volgens “Puk en Ko” en “Uk en Puk” houdt kort in dat de pedagogisch medewerkers:

- Ruimte bieden voor initiatieven van het kind
- Een sensitief-responsieve houding hebben
- Interacties met kinderen als kern van hun pedagogisch handelen gebruiken
- De brede ontwikkeling van kinderen stimuleren
- Een kind aanspreken en stimuleren in zone van naaste ontwikkeling
- Ontwikkelingsgerichte en betekenisvolle activiteiten aanbieden
- Werken met het observatiesysteem KJK!
- De ouderbetrokkenheid verhogen
- Werken aan een doorgaande lijn met de basisschool

Gezamenlijke ruimtes

Het dagverblijf en de Peuterwereld bevat verschillende speelruimtes voor de kinderen. Naast de vaste stamgroepen kunnen de groepen samen of apart gebruik maken van een speelhal en buitenspeelplaats. Gebruik maken van verschillende ruimtes zorgt voor ontmoetingen tussen kinderen, biedt de kans om nieuwe ontdekkingen te doen en stimuleert de verschillende ontwikkelingsgebieden. Regelmatig worden er ook nieuwe activiteitenhoeken gecreëerd in bestaande ruimtes. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van de BSO-ruimtes, zoals het kookcafé, de speelruimte en het handenarbeidlokaal en van de school-ruimtes, zoals de grote gymzaal en buitenspeelplaats. De groepen stemmen onderling af op welke wijze de gezamenlijke ruimtes gebruikt worden.

- **Speelhal.** Hier is veel ruimte en vrijheid voor alle kinderen om lekker te bewegen, klimmen en rennen. Materialen zoals hoepels, pionnen, pittenzakjes en een stormbaantje worden gebruikt voor bewegingsspelletjes. De speelhal is tevens geschikt voor de babygroep. Er zijn matten, babyspeelgoed en snoezelmateriaal aanwezig.
- **Buitenspeelplaats KDV.** Hier kunnen kinderen samen veel bewegen, spelen en leren. Iedere groep heeft haar eigen stukje speelplaats, die leeftijdsadequaat ingericht zijn. De ruimtes zijn door middel van een poort van elkaar af te scheiden, wanneer deze open zijn kunnen ontmoetingen tussen kinderen mogelijk gemaakt worden, maar soms kan ook bewust de keuze worden gemaakt om de ruimtes van elkaar af te

scheiden. De buitenruimtes worden het hele jaar door gebruikt. Ze bestaan uit verschillende hoekjes. Er is variatie in materialen, toestellen, beschutting en beplanting. Er zijn parasols en zonneschermen die beschermen tegen de zon.

- **Buitenspeelplaats school.** Deze wordt gebruikt voor actieve (beweeg)spellen, fietsen of balspellen. Op deze manier kunnen de oudere kinderen volop bewegen, zonder kleinere kinderen te hinderen.

Thema's en vieringen

Binnen het kinderdagverblijf en De Peuterwereld wordt gewerkt met thema's. De thema's zijn vastgelegd in de jaarplanner en duren een aantal weken. Denk bijvoorbeeld aan thema's als "Oef, wat warm!", "Dit ben ik!" en "Wat heb je aan vandaag?". De thema's zijn gekoppeld aan de VVE-methode "Uk en Puk". Het thema staat in alle groepen centraal. Iedere groep kiest een (of meerdere) prentenboek(en) die gedurende de themaweken centraal staat. Soms vormt een prentenboek het thema. Het gebouw en de groepen worden aangekleed en ingericht in de sfeer van het thema. Het thema krijgt verdere invulling door activiteiten, knutselwerken, liedjes, en gesprekken die op het thema gebaseerd zijn. Het thema komt tevens terug in de routines, uitstapjes en vrij spel.

Thema's zorgen ervoor dat kinderen bewust met een onderwerp bezig zijn, hier samen dingen over ontdekken en het onderwerp steeds meer gaat leven en verdieping krijgt. Daarnaast zijn er themaweken waarin een feest centraal staat, de feestweken. Denk aan Sinterklaas, Kerst en Carnaval. Ook wordt aandacht besteed aan het vieren van verjaardagen, geboortes of overgangen naar een andere groep of school. Het kind staat centraal en wordt in het zonnetje gezet.

Kwaliteit

De Kleine Wereld heeft kwaliteit van haar opvang, zorg en begeleiding aan kinderen hoog in het vaandel staan. Kwaliteit is een continu proces, dat niet stil staat en zich blijft ontwikkelen. Het vraagt om een actieve en betrokken houding van alle medewerkers; meedenken en meedoen. De

kleinschaligheid van de organisatie en korte lijnen maken dit mogelijk.

Scholingsplan. De manier waarop kennis, competenties en talenten van onze pedagogisch medewerkers geborgd en verder ontwikkeld worden, wordt ieder jaar vastgelegd in het scholingsplan. Studiedagen, coach- en functioneringstrajecten, cursussen, trainingen en workshops worden hierin opgenomen.

Kwaliteitsmedewerker. De kwaliteitsmedewerker van De Kleine Wereld bewaakt het kwaliteitsproces. Zij toetst, evalueert, stelt beleid bij en volgt ontwikkelingen op de voet. Het kwaliteitshandboek zorgt ervoor dat alle pedagogisch medewerkers op dezelfde wijze handelen.

Teamleren. De Kleine Wereld streeft naar een open klimaat, waarin pedagogisch medewerkers met elkaar dialoog en discussie aangaan. We noemen dit "teamleren". Door het organiseren van kleine werkgroepen, die begeleid worden door een praktijkbegeleider, blijven pedagogisch medewerkers continu met elkaar in gesprek over elkaars handelen, ontwikkelingen en verbeteringen. Ook worden daar ook beleidstukken en protocollen besproken.

Voor- en Vroegschoolse Educatie. De Speelwereld biedt Vroeg- en Voorschoolse Educatie aan volgens de methode "Puk en Ko". Deze methode richt zich op het grijpen en creëren van educatieve- en ontwikkelingskansen voor kinderen. Het versterkt de competenties en deskundigheid van pedagogisch medewerkers en de pedagogische kwaliteit.

Interne trainer en Pedagogisch coaches. De Kleine Wereld heeft een interne trainer "Uk en Puk" in huis. Zij schoolt nieuwe medewerkers in het werken met VVE. Tevens zijn er twee pedagogisch coaches in dienst. Zij coachen/begeleiden alle pedagogisch medewerkers gedurende het jaar door middel van videobegeleiding en observaties op de groepen. Pedagogisch medewerkers maken opnames van henzelf, welke zij bekijken en bespreken met de interne trainers. De video-opnames worden enkel gebruikt voor intern gebruik.

Uren pedagogisch coach / pedagogisch beleidsmedewerker. Het aantal uur minimale inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach op jaarbasis is afhankelijk van het aantal fte aan pedagogisch medewerkers en het aantal kindercentra, volgens de volgende rekenregel:

(50 uur x het aantal kindercentra) + (10 uur x aantal fte pedagogisch medewerkers).

- Wettelijk verplichte minimale uren: 50 uur x 9 kindcentra (beleidsvoering) + 10 uur x 70 FTE (coaching) = 1150 uur per jaar

- Daadwerkelijke uren binnen De Kleine Wereld: 44 uur x 40 weken = 1760 uur per jaar.

Naast de hierboven beschreven pedagogisch coaches heeft De Kleine Wereld tevens een kwaliteitsmedewerker in voor 28 uur per 52 weken (= 1456 uur) per jaar.

In de tabel hieronder staat beschreven hoe de 1760 uur per jaar verdeeld worden over de verschillende voorzieningen van De Kleine Wereld:

Uren pedagogisch coach/beleidsmedewerker per week

	Speelwereld	Wonderwereld	Vliegwereld
Groepen KDV zonder VVE	2	1	1
Groepen KDV met VVE	4	4	4
Groepen PTW	2	2	2
Groepen BSO	5	3	2
Totaal uren	13	10	9

* Op basis van 40 weken per jaar

Uren pedagogisch coach/beleidsmedewerker per week

	Wijde Wereld	Koningswereld	Toverwereld
Groepen KDV zonder VVE	2	1	nvt
Groepen KDV met VVE	5	2	nvt
Groepen PTW	nvt	nvt	nvt
Groepen BSO	nvt	nvt	2
Totaal uren	7	3	2

* Op basis van 40 weken per jaar

Uitgangspunten verdeling uren

- Alle groepen krijgen uren toegewezen.
- Weging VVE groepen tellen dubbel (vanaf dreumesgroep).
- BSO per 20 bezette kindplaatsen is een groep tot maximum van 100 kindplaatsen (ma/di/do).
- Uren worden per kalenderjaar bepaald.

Een dag op het kdv en een ochtend op de PTW

Brengen en halen

Wij vinden het belangrijk dat kinderen en ouders zich direct welkom voelen bij De Kleine Wereld. Zij worden persoonlijk begroet en aangesproken door de pedagogisch medewerkers. Een goede overdracht is belangrijk zodat de pedagogisch medewerkers weten wat er bij het kind speelt en leeft. Vooral bij de babygroepen is communicatie over het ritme en veranderingen in slaap-, eet- en drinkgewoonten

erg belangrijk. Wij spreken met ouders af dat het moment van afscheid nemen het beste kort, duidelijk en steeds op dezelfde manier kan gebeuren. Wij helpen bij het afscheid nemen door begrip en troost bieden, samen uitzwaaien, afleiding zoeken en kinderen helpen een activiteit of speelkameraadje te vinden.

Kinderen worden voorbereid op het ophalen door de ouders. Het spel wordt afgebouwd, er wordt een rustige activiteit aan tafel in de eigen groep gedaan of de kinderen spelen buiten. Met ouders worden de ervaringen van de dag gedeeld. Het kind wil misschien zelf ook iets laten zien of vertellen. We zeggen het kind en de ouders persoonlijk gedag.

Een kind wordt zoveel mogelijk gebracht en gehaald op de eigen groep. 's Ochtends tussen 07.00 en 08.30 uur en 's avonds tussen 17.30 en 19.00 uur kunnen groepen samengevoegd worden. Voor ouders is het duidelijk op welke groep zij hun kind wegbrengen of ophalen.

De kinderen van De Peuterwereld worden altijd op de Peuterwereld gebracht en daar zijn beide leidsters aanwezig bij het moment van brengen en halen.

Op het dagverblijf kan brengen en halen uiteraard de hele dag door, afhankelijk van het gekozen dienstaanbod. De Kleine Wereld is hierin flexibel en denkt graag met ouders mee. Om de continuïteit en rust op de groep te waarborgen is het echter prettig als kinderen die een hele dag komen tussen 07.00 en 09.30 uur gebracht worden en tussen 16.30 en 19.00 uur opgehaald worden.

Dagprogramma

De dag op de groepen wordt ingedeeld naar het (bio)ritme van de kinderen. Geprobeerd wordt om het ritme van thuis zoveel mogelijk over te nemen. Er is een balans tussen rust en activiteit.

Dagprogramma Otjes en Ibbeltjes

07.00 - 09.15	Kinderen gebracht, overdracht ouders, vrij spel, activiteit op matten
09.15 - 09.30	Gezamenlijk overleg PMW'ers
09.30 - 10.00	Kringetje, vers fruit, drinken (VVE)
10.00 - 10.30	Verschon en naar bed
10.30 - 11.30	Activiteiten, buiten, gezamenlijke ruimtes, 1 ^e flesvoeding (VVE)
11.30 - 12.15	Broodmaaltijd
12.15 - 12.30	Verschon en naar bed
12.30 - 14.30	Pauzes PM'ers, activiteiten op de groep, vrij spel
14.30 - 15.00	Kringetje, tussendoortje, drinken (VVE)
15.00 - 15.15	Verschon en naar bed
15.15 - 16.00	Activiteiten, buiten, gezamenlijke ruimtes, 2 ^e flesvoeding (VVE)
16.00 - 17.00	Groentehappen, vrij spel
17.00 - 18.30	Kinderen worden gehaald, overdracht ouders, diverse activiteiten

Dagprogramma Floddertjes en Abeltjes

07.00 - 09.00	Kinderen gebracht, overdracht ouders, vrij spel, activiteit aan tafel
09.15 - 09.30	Gezamenlijk overleg PMW'ers
09.30 - 10.15	Kringetje, vers fruit, drinken (VVE)
10.15 - 10.30	Verschonen en naar toilet
10.30 - 11.45	(Groepsdoorbroken) activiteiten, buiten, gezamenlijke ruimtes (VVE)
11.45 - 12.30	Handen wassen, tafel dekken, broodmaaltijd
12.30 - 13.00	Verschonen, toilet, naar bed
13.00 - 14.30	Pauzes PMW'ers, activiteiten op de groep, vrij spel, buiten spel
14.30 - 15.30	activiteiten, buiten spel, gezamenlijke ruimtes (VVE)
15.30 - 16.00	Kringetje, tussendoortje, drinken (VVE)
16.00 - 16.30	Verschonen en naar toilet
16.30 - 18.30	Kinderen worden gehaald, overdracht ouders, activiteiten in groep, aan tafel, buiten spelen

De Peuterwereld

07.30 - 09.00	Kinderen gebracht, overdracht ouders, vrij spel, activiteit aan tafel
09.00 - 09.30	VVE Activiteit
09.30 - 10.15	Kringetje, vers fruit, drinken (VVE)
10.15 - 10.30	Verschonen en naar toilet
10.30 - 11.45	activiteiten, buiten, gezamenlijke ruimtes (VVE)
11.45 - 12.30	Handen wassen, tafel dekken, broodmaaltijd
12.30 - 13.00	Verschonen, toilet, ophalen

Dit zijn drie algemene dagindelingen, waar van afgeweken kan worden. Waar de babygroepen voornamelijk het ritme van het kind volgen, volgen de peuter groepen en De Peuterwereld steeds meer het ritme van de groep. Er wordt altijd gekeken naar de behoeften van ieder kind. Het dagritme van bestaat uit een afwisseling van speel- en verzorgactiviteiten. Wij vinden het belangrijk dat kinderen regelmatig buiten zijn en uitstapjes maken. Naast geplande activiteiten en vrij spel, is er ruimte voor spontane ideeën: kijken bij het circus, naar de markt of een speeltuintje.

Routines

Dagelijkse routines zijn onmisbaar binnen het kinderdagverblijf en De Peuterwereld. Het zijn momenten die iedere dag terugkomen en soms zelfs meerdere keren op een dag, bijvoorbeeld binnenkomen, eten, verschonen en slapen. Routines zijn kansrijke momenten. Het zijn momenten waarop er individuele aandacht voor het kind is en verschillende ontwikkelingsgebieden gestimuleerd kunnen worden. Wij moedigen kinderen aan om dingen zelf en samen te doen, zoals aan- en uitkleden, eten, handen wassen, tafel dekken en naar de wc gaan. Routines worden ook gebruikt om

gesprekjes te voeren, sociaal gedrag te bevorderen en om nieuwe ervaringen op te doen. Routines zijn op deze manier leuk, betekenisvol en leerzaam.

Dagritmekaarten

Om kinderen te helpen de dag te begrijpen en om alle routines en activiteiten te ondersteunen, worden dagritmekaarten gebruikt. Zij hangen op ooghoogte van de kinderen, waardoor zij zichtbaar en bereikbaar zijn. Elke kaart geeft een activiteit of gebeurtenis van de dag aan. De afbeelding op de kaarten, de hoeveelheid kaarten en het gebruik van de kaarten wordt afgestemd op de leeftijd van de kinderen. Hoe ouder de kinderen worden, hoe meer en complexere kaarten gebruikt worden. Kinderen worden erbij betrokken doordat zij zelf kaarten mogen pakken, omdraaien of ophangen. Aan de hand van de kaarten wordt uitleg gegeven of gepraat. Dagritmekaarten worden tevens gebruikt om het tijdsbesef van kinderen te vergroten. We kijken eens terug op de dag of juist alvast vooruit.

Overgangsmomenten en rituelen

Een overgangsmoment is de tijd tussen twee verschillende "activiteiten". Bijvoorbeeld van buiten spelen naar een eetmoment of van slapen naar vrij spel. Voor een kind is een overgangsmoment één van de vele belevenissen op een dag. Om te zorgen voor positieve overgangen, geven pedagogisch medewerkers een kind ruimte en tijd om zich voor te bereiden en spel af te ronden. Ze maken overgangen herkenbaar, leerzaam en leuk, door vaste rituelen te gebruiken en kinderen er actief bij te betrekken. Wanneer het tijd is om op te ruimen wordt bijvoorbeeld het "opruimlied" gezongen en alle kinderen aangemoedigd om de groep samen op te ruimen. Overgangen verlopen telkens op dezelfde manier en in dezelfde volgorde. Pedagogisch medewerkers geven het goede voorbeeld en doen met de kinderen mee.

Groepsdoorbroken werken

Een vorm van groepsdoorbroken werken is het splitsen van de eigen groep in kleine groepjes. Op deze manier kunnen pedagogisch medewerkers de

kinderen prikkelen in de zone van naaste ontwikkeling en intensieve persoonlijke aandacht geven. Een kleine groep wordt zo samengesteld dat de kinderen van elkaar leren en elkaar stimuleren. Ook kan het zijn dat kinderen van verschillende stamgroepen elkaar ontmoeten bij een activiteit, bijv. het buitenspel of het spelen in de gymzaal.

Kringetje

Tijdens het kringetje zitten alle kinderen, of in kleine groepjes, samen. Dit kan aan tafel, op de mat of op de bank. Het 'kringetje' is bedoeld als rust- en aandachtsmoment. De pedagogisch medewerker gaat de interactie met de kinderen aan en prikkelt hen om te vertellen, ervaren, nadenken en naar elkaar luisteren. Themadoosjes, vertelplaten, boekjes, voorwerpen of onderwerpen dagen de kinderen uit om mee te doen. Kringetjes sluiten aan bij het thema of boek dat gedurende enkele weken behandeld wordt of bij onderwerpen of ideeën vanuit de kinderen, zoals een vakantie of logeren bij opa en oma. Tijdens het kringetje volgt de pedagogisch medewerker de initiatieven van de kinderen en zorgt dat alle kinderen mee doen.

Eten en drinken

Samen eten en drinken is een sociale activiteit, waarbij aandacht en rust belangrijk zijn. Het zijn gezellige, ontspannen en leuke momenten samen met de kinderen. Al op de babygroepen wordt samen aan tafel gegeten en het liedje “smakelijk eten” gezongen. Er komt steeds meer interactie tussen de kinderen onderling en met de pedagogisch medewerkers. Wij stimuleren en helpen kinderen om steeds zelfstandiger te eten. Ze leren uit een beker drinken, kiezen wat ze op hun boterham willen en smeren zelf hun boterham. Samen dekken zij de tafel, met bijv. een broodmandje, brood, broodbeleg, borden, bekertjes en eventueel bestek.

Gedurende de dag zijn er een aantal vaste eet- en drinkmomenten. Deze zijn terug te vinden in het dagprogramma. Het voedingsbeleid van De Kleine Wereld kenmerkt zich door een gevarieerd, gezond en verantwoord aanbod, kwalitatief goede producten en zo min mogelijk ongezonde tussendoortjes. Er wordt vers fruit aangeboden dat het aanbod volgt van de seizoenen. De broodmaaltijd bestaat uit fijn volkorenbrood, verschillende belegsoorten en melk. Tussendoortjes bestaan vaak uit een cracker met beleg, yoghurt of rauwkost. Pedagogisch medewerkers stimuleren kinderen voldoende te eten en goed te drinken. Bij iedere maaltijd, na het middagdutje en naar behoefte krijgen kinderen water. Als ouders op de babygroepen een groentehapje meegeven, wordt deze aan het eind van de middag gegeven. Wanneer kinderen trakteren op het dagverblijf en De Peuterwereld vragen wij ouders rekening te houden met het voedingsbeleid van De Kleine Wereld. Voorbeelden van leuke en gezonde traktaties zijn te vinden op <https://www.voedingscentrum.nl/trakteren>.

Op de babygroepen volgen de pedagogisch medewerkers het bioritme van ieder kind en houden zo veel mogelijk vast aan het voedingsschema van thuis. Pedagogisch medewerkers nemen de tijd voor het geven van de fles en hebben volledige aandacht voor het kind. Ze maken oogcontact, lachen en moedigen initiatieven van het kind (drinken, fles vasthouden, kijken, geluidjes maken) aan. Na de fles wordt de tijd genomen om even te knuffelen en

het eten rustig te laten zakken. In overleg met ouders geven laten wij kinderen kennismaken met vast voedsel wanneer zij hier aan toe zijn.

De maaltijden worden verzorgd door De Kleine Wereld. Met allergieën, diëten of specifieke wensen van ouders wordt zorgvuldig omgegaan. Wij passen het aanbod zo nodig aan op het kind en zoeken naar alternatieven. Wanneer het aanbod van De Kleine Wereld niet voldoet, kunnen ouders zelf eten of drinken meegeven. Op de groep wordt duidelijk en zichtbaar opgehangen wat het kind niet mag en wat wel. Ook te ondernemen stappen bij een allergische reactie zijn snel terug te vinden.

Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan hygiëne en manieren. Kinderen leren bijvoorbeeld dat zij voor en na het eten hun handen wassen, even op elkaar wachten, verpakkingen sluiten en netjes met de verschillende producten omgaan. Kinderen krijgen een washandje om zichzelf mee schoon te maken. Oefenen, knoeien en kliederen met eten hoort echter bij het kennis maken met voedsel en zelfstandig leren eten! Pedagogisch medewerkers geven het goede voorbeeld. Ze besteden de grootste zorg aan hygiënemaatregelen omtrent bereiden en bewaren van voeding.

Slapen

De meeste kinderen op het dagverblijf slapen één of meerdere keren. Op de Peuterwereld, gaan kinderen niet naar bed. Vanwege de vele indrukken die kinderen gedurende een dag opdoen, vinden de meeste kinderen het fijn om even naar bed te gaan, maar sommige kinderen hebben moeite met deze overgang. Pedagogisch medewerkers bereiden de kinderen daarom voor. Ze zorgen voor rust op de groep, benoemen wat er gaat gebeuren en gebruiken telkens hetzelfde ritueel. Kinderen worden door de pedagogisch medewerkers met aandacht in bed gelegd, ingestopt en welterusten gewenst. Pedagogisch medewerkers halen kinderen uit bed als zij wakker zijn.

Ouders en pedagogisch medewerkers bespreken het slaapritme van het kind. Veranderingen en overgangen in het slaapritme verlopen in overleg met ouders. Van ieder kind worden de slaapgewoonten gehanteerd. Baby's slapen naar behoefte, vaak 2 tot 3 keer per dag. Kinderen gaan vervolgens van twee slaapjes per dag naar één middagdutje. Bij de peuterplusgroep slapen de meeste kinderen niet meer overdag. Kinderen hebben hun eigen bedjes en lakentjes. Slaapspullen, zoals een slaapzak, speen, knuffel of pyjama, worden door de ouders zelf meegebracht en in het persoonlijke bakje van het kind bewaard.

(Voor)lezen

Op het dagverblijf in De Peuterwereld wordt iedere dag, op iedere groep voorgelezen. Door samen boekjes te lezen leert een kind veel nieuwe woorden en dingen over de wereld om hem heen. Voorlezen is vooral ook erg gezellig en leuk. Kinderen genieten enorm van het samenzijn en de aandacht. Pedagogisch medewerkers kijken met de kinderen naar de plaatjes, maken er geluiden of bewegingen bij, benoemen wat er te zien is en vertellen wat er gebeurt. Pedagogisch medewerkers laten ook de kinderen vertellen, stellen hen vragen en betrekken hen bij het verhaal. Dit noemen we interactief voorlezen.

Een boek wordt regelmatig gebruikt als (onderdeel van een) thema en stapsgewijs geïntroduceerd door middel van een voorleescyclus. Het boek wordt dan gedurende vier of vijf weken meerdere malen en op verschillende manieren voorgelezen. Herhaling en variatie zorgen ervoor dat kinderen geboeid blijven. Een goed prentenboek biedt talloze mogelijkheden en verveelt hierdoor nooit! Per dag wordt één keer interactief voorgelezen in de grote groep en één keer met een klein groepje. Per dag wordt ook één grote en één kleine groepsactiviteit gedaan, die verbonden zijn aan het thema uit het boek. Bij een boek hoort een vertelkoffer en verteltafel, met materialen die het verhaal ondersteunen.

Spelen en activiteiten

Bij De Kleine Wereld hebben kinderen alle mogelijkheid en ruimte om te spelen. Er zijn momenten waarop kinderen vrij spelen, buiten spelen en activiteiten aangeboden krijgen.

Vrij spel. Kinderen spelen alleen, met andere kinderen of met de pedagogisch medewerkers in de eigen groepsruimte of in de gezamenlijke ruimtes. Kinderen kiezen zelf waar, waarmee en met wie ze spelen. Pedagogisch medewerkers zitten vaak bij en tussen de kinderen en spelen mee op het niveau van het kind. Zij gaan mee in fantasie, lokken interactie uit, voegen materialen toe of brengen een kind op nieuwe ideeën. Zij helpen kinderen spel uitbreiden, verdiepen en samen spelen. Bij jonge kinderen of kinderen die zich afzijdig houden, nemen pedagogisch medewerkers meer initiatief in vrij spel en stimuleren ze kinderen om mee te doen.

Buiten spelen. Zolang het weer en het ritme op de groep het toelaat, spelen kinderen het hele jaar door en iedere dag buiten. Er worden seizoensgerichte activiteiten aangeboden zoals een sneeuwpop maken, bladeren zoeken, jonge diertjes bekijken en met water uit de sproeiers spelen. Ook de allerkleinsten gaan zo vaak mogelijk naar buiten.

Activiteiten. Gedurende de dag worden op alle groepen verschillende activiteiten met de kinderen ondernomen in verschillende ruimtes. Knutselen, kleien, bouwen,

gymlen, tuinieren, verkleeden en dansen. Plezier en zelf ontdekken staat voorop. Het is belangrijk dat kinderen zich veilig voelen en spontaan mee doen. Activiteiten staan vaak in het teken van een thema, stimuleren verschillende ontwikkelingsgebieden en sluiten aan bij de interesses van kinderen. De pedagogisch medewerker schept de voorwaarden, maar de invulling en uitvoering van activiteiten ontstaan uit de ideeën, inbreng en creativiteit van de kinderen.

3+ aanbod

De Speelwereld heeft een gericht voorschools aanbod voor 3-jarigen. Kinderen vanaf 3 jaar hebben namelijk steeds meer behoefte aan uitdaging, ruimte, zelfstandigheid, inspraak en verantwoordelijkheid. Ze krijgen interesse in andere activiteiten, materialen en (gespreks)onderwerpen. Met de groep 3-jarigen worden daarom structureel voorschoolse activiteiten ondernomen, er worden incidenteel uitstapjes gemaakt of gebruik gemaakt van ruimtes van school of BSO. Ook is er spel materiaal dat speciaal gericht is op deze leeftijd. Denk bijvoorbeeld aan spellen die de taal- en rekenontwikkeling stimuleren. Er wordt in kleine groepjes gewerkt en gebruik gemaakt van verschillende ruimtes. Ook wordt nadrukkelijk de samenwerking met De Peuterwereld gezocht. Zo kan de ruimte van De Peuterwereld gebruikt worden om activiteiten of spel voor de 3+ kinderen aan te bieden of wordt samen met de 3+ kinderen van De Peuterwereld activiteiten ondernomen. De 3-jarigen kinderen gaan ook al eens een kijkje nemen op de BSO of in de kleuterklas en spelen met hen mee. Op deze manieren bereiden we kinderen spelenderwijs voor op de basisschool.

Overstap basisschool

Wanneer kinderen 4 jaar worden maken zij de overstap naar de basisschool en eventueel de BSO. Na een afsluitend gesprek met ouders en een doorgaande lijn/(warme) overdracht met school en eventueel de BSO vieren de kinderen hun afscheidsfeestje en gaan ze naar de school.

Uitstapjes

Met de kinderen worden regelmatig uitstapjes gemaakt, naar bijvoorbeeld het bos, de speeltuin, het winkelcentrum of het speelterrein van de buitenschoolse opvang. Samen met de pedagogisch medewerkers gaan kinderen er op uit, te voet, met de bolderkar, bakfiets of bus van De Kleine Wereld. De afstand en duur van de uitstapjes zijn afhankelijk van het aantal kinderen, de leeftijd en het ritme van de groep. De veiligheid van de kinderen wordt altijd gewaarborgd en pedagogisch medewerkers handelen volgens het protocol 'uitstapjes'. Er gaat voldoende begeleiding met de kinderen mee, zij nemen een EHBO-dos en telefoon mee en maken gebruik van

veiligheidsriemen, stoelen en vestjes. Vooraf wordt gecommuniceerd waar de groep heengaat en hoe laat zij terug zijn. Ouders worden bij de intake geïnformeerd over de uitstapjes en om hun toestemming gevraagd.

Lichamelijke verzorging

Verzorging en verschonon

Verzorgings- en verschoonmomenten doen zich op een dag vaak voor. Het zijn belangrijke momenten om contact met het kind te maken. Pedagogisch medewerkers nemen de tijd voor ieder kind, geven individuele aandacht en voeren gesprekjes. Verzorging en verschonon bestaat uit samenwerking en plezier tussen pedagogisch medewerker en kind. Kinderen leren van de lichaamsdelen, kledingstukken, verzorgingsproducten of handelingen die de pedagogisch medewerker benoemt. De pedagogisch medewerker stimuleert kinderen om mee te helpen en laat alles wat kinderen zelf kunnen, ook zelf doen. Pedagogisch medewerkers zijn creatief in het vinden van manieren waarop dit mogelijk is. Stap voor stap leren kinderen zichzelf verzorgen en worden zij zich bewust van hun lijf.

In het dagprogramma zijn vaste “verschoonrondes” opgenomen zodat het voor kinderen duidelijk is wanneer dit gebeurt. Gedurende de dag zijn pedagogisch medewerkers alert op volle luiers en worden deze luiers direct verschoond. Zij leren kinderen tevens zelf aangeven wanneer ze een schone luier of naar de wc willen. Kinderen worden op de commodes verschoond en mogen, zodra zij dit met hulp of zelf kunnen, op de trapjes naar boven klimmen. Luiers en verzorgingsproducten worden door De Kleine Wereld verzorgt. De pedagogisch medewerkers besteden aandacht aan goede (hand)hygiëne en zorgen dat de commode altijd schoon is.

Zindelijkheid

Met het stimuleren van zindelijkheid kan pas begonnen worden als een kind er lichamenlijk en emotioneel aan toe is. Over het algemeen krijgen kinderen voldoende controle over hun sluitspieren

tussen de 2 en 3 jaar. Omdat er echter grote verschillen tussen kinderen zijn, kijken pedagogisch medewerkers altijd naar het kind. Zij hebben oog voor signalen, zoals: langere tijd droog, een volle luier of moeten plassen zelf aangeven, interesse in toilet en wat daar gebeurt, op de wc willen zitten en andere kinderen nadoen. De pedagogisch medewerkers begeleiden de kinderen hierbij en moedigen hen aan om te proberen. Sommige kinderen vinden het fijn als de pedagogisch medewerkers dichtbij blijven, andere kinderen hebben meer behoefte aan privacy. De pedagogisch medewerkers hebben hier respect voor en vragen wat het kind van hen nodig heeft. Ze geven kinderen vertrouwen en zijn positief. Alle pogingen op het toilet worden beloond met een compliment of sticker. Pedagogisch medewerkers tonen begrip als het nog niet lukt of als het kind een ongelukje heeft. Boos worden of dwingen werkt averechts.

Belangrijk bij het stimuleren van de zindelijkheid is dat kinderen vertrouwd raken met wc's en andere kinderen na kunnen doen. De baby groepen en de peutergroepen hebben gezamenlijke verschoon/toiletruimte. De Peuterwereld heeft deze apart. In deze ruimtes bevinden zich kinderwc'tjes en aankleedtafels. Hier zien zij andere kinderen gebruiken maken van de wc'tjes en kunnen tijdens het verschonon ook makkelijk de wc of het potje 'uitproberen' of hier op oefenen. Ze bekijken het van afstand, gaan van dichtbij een kijkje nemen en voeren gesprekjes. Kinderen leren van elkaar en doen elkaar na. Ze vinden het vaak ook erg gezellig om met elkaar op de wc'tjes te zitten. Hierbij is altijd toezicht van de pedagogisch medewerkers.

Toiletbezoek

In het begin gaan kinderen onder begeleiding van pedagogisch medewerkers naar het toilet. Zij helpen kinderen met kleding, luier en verzorging. Ze helpen en leren hen om steeds meer zelf te gaan doen. De pedagogisch medewerkers zorgen dat het kind weer schoon zijn broek of luier aankrijgt. Peuters worden steeds zelfstandiger in het toiletbezoek en kunnen dit uiteindelijk helemaal zelf. Alle kinderen wordt geleerd dat hygiëne belangrijk is en dat zij hun handen wassen na toiletbezoek. Er is een lage wastafel aanwezig, met zeep en papieren handdoekjes, zodat kinderen dit zelf kunnen doen. Kinderen krijgen een compliment als zij hun handen hebben gewassen.

Ontwikkeling: stimuleren en activiteiten

De rol van de pedagogisch medewerker

Kinderen worden geboren met een enorm vermogen en motivatie om de wereld om hen heen te onderzoeken en ontdekken. Ze gaan uitdagingen aan, doen elkaar na en willen dingen zelf doen.

Hierdoor leren kinderen vooral tijdens spontane activiteiten, alledaagse situaties en van interactie met de omgeving. Iedere situatie biedt kinderen een kans om te leren en ontwikkelen. Aan pedagogisch medewerkers de belangrijke taak om deze kansen te zien, grijpen en creëren.

- » **Kansen grijpen.** Pedagogisch medewerkers zien tijdens dagelijkse routines, verzorging en spel kansen om ontwikkelen te stimuleren. Ze luisteren en kijken, spelen mee en breiden spel of ontdekkingen verder uit. Ze zien kansen om te praten, onderzoeken of het kind iets te leren.
- » **Kansen creëren.** Pedagogisch medewerkers creëren leerkansen door gerichte activiteiten of (spel)materiaal aan te bieden. Ze geven aanmoedelingen, aanwijzingen en hulp binnen de zone van naaste ontwikkeling en betrekken kinderen actief bij routines of klusjes.

Pedagogisch medewerkers spelen een actieve rol in het begeleiden en stimuleren van de ontwikkeling. Zij bieden een kind altijd die dingen aan waar het interesse voor heeft en aan toe is, zonder een kind te overvragen. Een gevoel van veiligheid en vertrouwen is immers de belangrijkste voorwaarde om te kunnen leren. Pedagogisch medewerkers helpen kinderen hun kwaliteiten, vaardigheden en competenties steeds verder te ontwikkelen.

Sensitieve-responsiviteit. Aansluiten aan bij het spontane leren en spelen van kinderen door signalen, behoeften en initiatieven van kinderen op te merken en hier adequaat op te reageren.

Aansluiten bij het kind. Aansluiten bij belevingswereld, niveau en interesse van kinderen, door goed naar hen te kijken en luisteren. Hierdoor hebben taal en activiteiten betekenis voor kinderen, zijn ze herkenbaar en is de betrokkenheid van het kind hoog.

Ontdekkingsgericht. Het zelf ontdekken, ervaren, proberen en doen (het proces) van kinderen voorop stellen, door hen ruimte en tijd te geven om dingen op eigen tempo en manier te doen

Ontwikkelingsgericht. De brede ontwikkeling van kinderen stimuleren door leerervaringen bewust en gericht uit te lokken. Kinderen blijven uitdagen een stapje verder in hun ontwikkeling te zetten.

Zone van naaste ontwikkeling. Interactie, stimulans en activiteiten sluiten aan bij datgene wat een kind nog net niet zelfstandig kan, maar met hulp, aanmoediging of begeleiding wel lukt.

Cognitieve ontwikkeling

Stimulerende communicatie en interactie:

- **Initiatieven volgen:** alert zijn op zowel duidelijke als onopvallende initiatieven van kinderen om contact te maken, zoals praten, glimlachen, oogcontact, wenkbrauwen optrekken en aanraken.
- **Ontvangstbevestiging geven:** aangeven dat een signaal of contactinitiatief begrepen is, door knikken, meedoen of herhalen. Een kind voelt zich begrepen, gezien en gehoord.
- **Instemmend benoemen:** laten weten dat het goed is wat het kind doet en contact houden met het kind door de interacties van het kind te benoemen.
- **Beurt verdelen:** kinderen krijgen om de beurt aandacht, mogen om de beurt vertellen en luisteren en volgen elkaar actief. Het kind leert iets over zichzelf en het omgaan met elkaar.
- **Prettig leidinggeven:** het proces sturen vanuit aandacht, in woorden en/of gedrag. Letten op initiatieven en deze ondersteunen. Zorgen dat contact mogelijk is, zonder zelf veel te sturen

Bij de cognitieve ontwikkeling gaat het om het verwerven, verwerken, opslaan en toepassen van kennis. Een kind verwerkt alle prikkels en informatie om hem heen en leert de wereld steeds beter kennen en begrijpen. Het geheugen en denkvermogen van kinderen ontwikkelt zich. Ze leren tellen, meten en rekenen, verbanden zien, informatie ordenen, problemen oplossen, tijdsbesef, hun aandacht steeds langer vasthouden, kleuren, voorwerpen en dieren benoemen, plannen en oorzaak-gevolg relaties.

Kansen grijpen

Leerervaringen op cognitief gebied komen vooral terug in spontaan spel van kinderen en alledaagse situaties. Kinderen ontdekken en de pedagogisch medewerkers gaan met hen op onderzoek uit. Wanneer een kind bijvoorbeeld ontdekt dat de wereld er heel anders uitziet door een rode ballon of dat het ene kind groter is dan het andere kind, laat de pedagogisch medewerker de kinderen ook eens door een groene ballon kijken of elkaars contouren op een vel papier tekenen. Zij dagen kinderen in iedere situatie uit tot zelf nadenken, vergelijken, ordenen en meten. Ze stellen vragen, praten, leggen uit en benoemen. Hoeveel stukjes fruit liggen er? Welke kleur is jouw knuffel? Welke schoenen horen bij elkaar? Zelf aan- en uitkleden vergt ook echte cognitieve vaardigheden: wat trek ik eerst aan en wat is de voorkant van mijn trui? Pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat

kinderen tijdens spontaan spel gebruik kunnen maken van bakjes, doosjes en bekers in verschillende kleuren, vormen en maten en van wereldmaterialen zoals keuken- en poppen waarmee kinderen de wereld naspelen.

Kansen creëren

Pedagogisch medewerkers creëren activiteiten voor de kinderen waarmee zij de cognitieve ontwikkeling aanspreken. Activiteiten zijn gericht op kenmerken van voorwerpen (kleur, grootte, functie), hoeveelheid en aantal (veel, weinig, groot, klein, zwaar), ruimte (boven, onder, naast, op, achter), tijd (volgorde gebeurtenissen, verwachtingen) en oorzaak-gevolg (verbanden tussen gebeurtenissen).

- **Boekjes, tijdschriften en platen:** praten over gebeurtenissen, oorzaak-gevolg, emoties, tijd, en samenvatten om de verhaalstructuur te leren
- **Liedjes en versjes:** zingen en rijmen.
- **Lotto's:** plaatjes benoemen, herkennen, onthouden en ordenen.
- **Puzzels:** aandacht voor kleuren, vormen en van delen naar een geheel werken
- **Kinderspelletjes:** kiekeboe, zoeken en verstoppertje, zakdoekje leggen.
- **Groeikaart maken:** op een groot vel alle lengtes van kinderen aanstrepen, met naam en sticker.
- **Koken:** wegen, hoeveelheden mengen, tijd in de oven of pan, wat gebeurt er met het eten.
- **Winkeltje:** geld, weegschaal, producten, wat hebben we nodig? Wat past er in het mandje?
- **Knutselen:** gebruik van verschillende vormen, materialen, kleuren, groottes, hoe maak je iets?
- **Zand en water:** met bekers, flesjes en bakjes scheppen en overgieten, zandtaartjes met verschillende vormen.
- **Thema "Dit ben ik":** leren kennen en vergelijken van lengte, haarkleur, grootte voeten en handen, omtrek lichaam, familieleden
- **Tasjes en doosjes:** spullen erin en eruit.
- **Ballen:** met een bal rollen, stuiten, gooien
- **Stapelen:** met bekers of bakjes, ervaren dat sommige in elkaar passen en sommige niet, denken van groot naar klein.
- **Spiegel:** bewust worden van jezelf en lichaamsdelen.

- **Raadspelletjes:** voorwerpen onder een theedoek en een weghalen.
- **Sorteren, ordenen en tellen:** blauwe voorwerpen zoeken, alle rode blokjes in de mand, welk staafje is het langst, dezelfde dieren in een hokje zetten.

Senso-motorische ontwikkeling

De wisselwerking tussen zintuigen (sensoriek) en bewegen (motoriek) noemen we senso-motoriek. Zintuigen en bewegen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Door voelen, proeven, zien, horen en ruiken, krijgen kinderen informatie over zichzelf en de wereld om hen heen. Bewegen is vaak een reactie op informatie of ervaringen van de zintuigen. Een fietsend kind beweegt, maar voelt ook het stuur in zijn handen, ziet waar hij naartoe gaat en luistert of er anderen in de buurt zijn. Bij de motorische ontwikkeling wordt onderscheid gemaakt tussen grote (bewegen met het hele lichaam zoals rollen, dansen) en kleine (bewegen met vingers en handen zoals vastpakken en tekenen) motoriek.

Kansen zien en grijpen

Wanneer kinderen ruimte en materiaal krijgen om te rennen, kruipen, klimmen, glijden, springen, bouwen of fietsen, gaan ze zelf en spontaan op deze uitdagingen in. Pedagogisch medewerkers gebruiken verschillende ruimtes en stellen verschillende uitdagende materialen beschikbaar, zoals blokken, ballen, potloden, matten of fietsjes. Buiten grijpen zij kansen om wind te voelen, bloemen te ruiken, wolken te kijken, vogels te horen en zand te voelen. Pedagogisch medewerkers richten zich op het plezier van bewegen en moedigen spontane pogingen en initiatieven aan. Een baby die omrolt of zich optrekt aan een hekje, een dreumes die een bal rolt of een trapje op klimt, een peuter die met een schaar knipt of fietst, wordt gezien en krijgt een compliment. Kinderen krijgen de kans om vaardigheden te oefenen, met vallen en opstaan, en worden geprikkeld om het weer te proberen. Bewegen wordt uitgelokt door zelf mee te spelen en voorbeeldgedrag. Als de pedagogisch medewerker tegen een bal schopt, doen de kinderen vanzelf mee. Tijdens dagelijkse routines, spel of verzorgingsmomenten houden kinderen een flesje vast, beklimmen zij een trapje, doen

spelletjes op schoot na een flesje of liggen even op de buik tijdens het verschonen. Kinderen doen zoveel mogelijk zelf of proberen het zelf. Jas en schoenen aan doen, naar bed of commode lopen en eten en drinken.

Kansen creëren

- **Bewegingsactiviteiten:** tikkertje, verstopperkje, stoelendans, peuteryoga, pittenzakjes gooien, pilonnenslalom.
- **Evenwichtsactiviteiten:** balanceren over de zandbakrand, fietsen, steppen, rollen van een helling, buiten als het hard waait, verschillen in hoogte en diepte laten ervaren door heuveltjes.
- **Knutselactiviteiten:** krijt, papier, kleurpotloden, verf, stempels, schaar, kwastjes.
- **Kleine motoriek activiteiten:** puzzelen, kralenplank, constructiemateriaal, duplo, torens bouwen met blokjes, muziekinstrumenten, rollen met ballen, boekje lezen, gooien.
- **Grote motoriek activiteiten:** kruipen over obstakels, voetballen op het veldje, bewegen en dansen op muziek, door dozen kruipen.
- **Zintuiglijke activiteiten:** water- en zandtafel, harde, zacht, koude, warme, gladde, ruwe, kleverige, natte materialen voelen, producten ruiken of proeven, kookactiviteiten, eten met de handen, natuurlijke materialen.
- **Jonge kinderen:** bewegingsspelletjes op schoot, stapelbekers bouwen, spelmaterialen met geluiden en knopjes, loopkarretje, snoezellamp, babygym, knisperboekje, ballonnen, zeepbellen, zitten/liggen op een grote bal, rammelaar, smeren met scheerschuim en speeltjes voor in de mond. Speeltjes worden soms buiten bereik gelegd, zodat zij moeite moeten doen om te reiken en pakken.

Emotionele ontwikkeling

Een goede emotionele ontwikkeling van kinderen is belangrijk, omdat er vertrouwen ontstaat in andere mensen en in het kind zelf. Kinderen worden bewust van zichzelf, van hun eigen identiteit en zij ontwikkelen een positieve levenshouding, waarin ze plezier hebben in wat ze doen en wie zij zijn. Aandacht, vertrouwen en steun van de andere mensen, in het bijzonder ouders en verzorgers (bijvoorbeeld pedagogisch medewerkers) hebben kinderen nodig om emotionele competenties te ontwikkelen. Ze leren emoties op juiste wijze te begrijpen, uit te drukken en te reguleren.

Kansen zien en grijpen

Pedagogisch medewerkers reageren op het kind wanneer hij of zij lacht, huilt, vertelt of iets laat zien, bijvoorbeeld een dansje of een knutselwerkje waar ze trots op zijn. Kinderen worden door de pedagogisch medewerker getroost, er worden grapjes gemaakt, kinderen krijgen complimentjes, worden aangemoedigd en er wordt vertrouwen

uitgesproken. Zij doen dit door bijvoorbeeld een duim op te steken of te benoemen dat een kind het goed doet. Door vertrouwen uit te spreken durven kinderen te ondernemen, ontdekken en vrij van belemmeringen te spelen. Tijdens het spelen is de pedagogisch medewerker degene waar het kind contact mee houdt; door oogcontact of door nabijheid te zoeken. Een kind kan bijvoorbeeld op schoot kruipen tijdens het voorlezen.

Kansen creëren

- **Spiegel:** samen persoonlijke kenmerken, overeenkomsten en verschillen bekijken.
- **Voorlezen:** onderwerpen als jongens en meisjes of kinderen en volwassenen. Er ontstaat bewustwording van identiteit, sekse en leeftijd.
- **Succeservaringen:** met kinderen worden activiteiten ondernomen die zij leuk vinden, waar ze goed in zijn, waardoor ze succes ervaren in wat ze doen.
- **Regels en grenzen:** pedagogisch medewerkers bieden een duidelijk dagritme en vaste rituelen en zij stellen consequent en duidelijke regels en grenzen. Op deze manier weet een kind waar hij aan toe is.
- **Fantasiespel:** in fantasiespel wordt door de pedagogisch medewerker met het kind bijvoorbeeld nagespeeld in de poppenhoek dat ouders gaan werken en dat zij hun kindje uit zwaaien. Op deze manier kan het kind de situatie met de gevoelens en gedachten die daarbij horen verwerken in spel.
- **Familiemuur:** samen kijken en praten over foto's van familieleden die in de groep hangen.

Sociale ontwikkeling

Sociale competenties ontstaan in relatie met anderen. Kinderen leren omgaan met zowel volwassene als leeftijdgenootjes. Ze leren samen spelen, samen delen, hulp vragen en ontvangen, rekening houden met anderen en zij ontwikkelen een gevoel van verbondenheid.

Kansen zien en grijpen

Kinderen bevinden zich in een groep en de pedagogisch medewerker maakt deel uit van deze groep. Pedagogisch medewerkers stimuleren sociaal gedrag binnen de groep door te praten, uit te leggen en gedrag te benoemen. Ze betrekken de kinderen bij het groepsgebeuren door hen mee te laten denken en doen in routines en activiteiten. Pedagogisch medewerkers begeleiden samen spelen tijdens vrij spel en mogelijke conflicten die ontstaan. Hoe praat je met elkaar en hoe los je dingen op? Als blijkt dat kinderen er zelf niet uit komen, grijpt de pedagogisch medewerker in. Zij geeft het goede voorbeeld en geeft kinderen de mogelijkheid haar na te doen. Wanneer kinderen

leuk samen spelen geven de pedagogisch medewerkers de kinderen complimenten en benoemen wat ze goed vinden, bijvoorbeeld: “wat kunnen jullie goed samen delen”. Kinderen krijgen de mogelijkheid om de pedagogisch medewerkers of elkaar te helpen en leren ook om hulp te vragen als iets niet lukt.

Kansen creëren

Naast het feit dat kinderen zich in een groep bevinden en elkaar hier ontmoeten, worden ook gerichte activiteiten aangeboden door de pedagogisch medewerker.

- **Groepsdoorbroken werken:** kinderen van verschillende leeftijden spelen met elkaar en ondernemen samen activiteiten.
- **Activiteiten in grote groep:** kringetje, vrij spel, spullen uit de natuur zoeken en verzamelen één-twee- drie- rood lichtje.
- **Activiteiten in kleine groep:** memorie en andere gezelschapsspelletjes of koken.
- **Activiteiten in tweetallen:** spelen in de ontdekhoeken of puzzelen.
- **Spelmateriaal:** tandems, de wip of de parachute. Kinderen leren samen delen door om de beurt gebruik te maken materialen.
- **Helpen:** een kind geeft iets aan, helpt de tafel dekken of doet de afwas.
- **Imitatiespel:** bewegingsspel, beurt-neem-spel, routines of rituelen imiteren of het imiteren van voorbeelden.

Taal- en spraakontwikkeling

Het gebruik van taal, communicatie en interactie is belangrijk binnen het kinderdagverblijf. Taal helpt kinderen de wereld te begrijpen, prikkelt de verbeelding, zorgt voor contact maken en is een manier om emoties en ervaringen te delen en begrijpen. Er zijn grote verschillen in het tempo van de taalontwikkeling. Sommige kinderen beginnen al met 8 maanden met een eerste woordje, terwijl andere kinderen hun energie eerst in motoriek stoppen. Jonge kinderen gebruiken hun hele lichaam om te communiceren, maar taal wordt al snel een belangrijk middel om een boodschap over te brengen.

Kansen zien en grijpen

Pedagogisch medewerkers zorgen voor een rijk taalaanbod. Ze sluiten aan bij het niveau van het kind en zorgen dat het kind hen begrijpt en kan volgen. Ze geven zelf het goede voorbeeld door grammaticaal goed Nederlands te praten en goedlopende zinnen te maken. Pedagogisch medewerkers benoemen wat ze (gaan) doen, voorwerpen en gebeurtenissen. Ze benoemen wat een kind ziet, voelt, ruikt, hoort, proeft of doet. Door te benoemen leert een kind spelenderwijs de betekenis van woorden en begint verbanden te begrijpen. Pedagogisch medewerkers geven daarnaast feedback. Ze herhalen de woorden van een kind in uitgebreide vorm en in verbeterde vorm. Als een kind “de toel” zegt, zegt de pedagogisch medewerker bijvoorbeeld “ja, dat is de stoel”. Ze reageren op de inhoud en niet op fouten. Pedagogisch medewerkers geven een kind ruimte om te praten en zelf iets onder woorden te brengen. Ze breiden taal die het kind gebruikt uit, laten soms een stilte vallen, stellen verschillende soorten vragen, tonen interesse en vragen door, nemen ideeën van kinderen als uitgangspunt en doen af een toe een uitspraak die reacties uitlokt. Pedagogisch medewerkers grijpen dagelijkse momenten, routines en één-op-één situaties aan voor gesprekjes met kinderen. Ze zijn dichtbij de kinderen en spelen met hen mee, waardoor zij verbale uitdaging bieden en inspelen op gesprekjes tussen kinderen. Taal wordt al bij de allerkleinsten gestimuleerd door veel tegen het kind te praten, geluidjes te maken en geluidjes na te doen. Een baby luistert naar klanken, doet deze na en breidt de klanken steeds verder uit.

Kansen creëren

Hoewel taal een grote en voorname rol speelt in alle activiteiten die de pedagogisch medewerkers samen met de kinderen ondernemen, bieden zij ook bewuste en gerichte taalactiviteiten aan.

- **Interactief voorlezen:** kinderen krijgen de ruimte om hun gedachten te uiten en worden betrokken bij het voorlezen. Er wordt gevraagd naar de ervaringen van kinderen, de kinderen mogen voorspellen wat er gaat gebeuren en ze krijgen een luistervraag mee. Er is ruimte voor inbreng en opmerkingen van kinderen en vragen.
- **Vertelkoffer:** een koffer of tas, waarin voorwerpen en personages uit een boek zitten, die het kind helpen om duidelijk te maken wat bepaalde woorden in het boek betekenen.
- **Verteltafel:** een tafel in de groepsruimte met voorwerpen en personages uit het boek, bedoeld voor kinderen om het verhaal na te spelen.
- **Themawoorden:** pedagogisch medewerkers stellen, aan de hand van een thema of boek,

een lijst met allerlei woorden op, die zij kinderen willen leren.

- **Vertelplaten:** grote platen waar van alles op te zien is en gebeurt, zonder tekst. Kinderen kunnen hun eigen verhaal erbij vertellen en beantwoorden er vragen over.
- **Liedjes zingen:** met de kinderen worden veel en regelmatig bekende liedjes gezongen, vaak ondersteund met een voorwerp.

Het kind

Observeren, volgen en signaleren

De pedagogisch medewerkers van De Kleine Wereld zijn opgeleid om de ontwikkeling van kinderen te volgen en observeren. Deze scholing maakt onderdeel uit van VVE. Daarnaast zijn er twee interne coaches in huis, die de medewerkers hier op de werkvloer in begeleiden.

Door het volgen en observeren van de ontwikkeling van de kinderen, kunnen pedagogisch medewerkers inspelen op ontwikkelingskansen en -behoeften van ieder kind. Het welbevinden van het kind, hoe voelt het kind zich binnen de groep, staat hierbij centraal. De pedagogisch medewerkers observeren het kind aan de hand van de observatiemethode KIJK!. Ieder kind heeft een eigen digitaal "volgboekje" waarin bijgehouden wordt in welke mate het kind vrij is van emotionele belemmeringen, nieuwsgierig en ondernemend is, zelfvertrouwen heeft en betrokken is bij activiteiten. Daarnaast wordt in kaart gebracht welke stappen een kind gemaakt heeft op de verschillende ontwikkelingsgebieden.

De observatiemethode KIJK! brengt sterke punten en aandachtspunten in beeld. Hierdoor is het mogelijk om begeleiding op maat te bieden en accenten in de begeleiding te leggen. Door een kind te volgen in zijn ontwikkeling worden tevens opvallendheden of bijzonderheden tijdig signaleerd. Dit wordt met ouders besproken. Zij kunnen eventueel doorverwezen worden naar andere professionals voor verder onderzoek of begeleiding. Met toestemming van ouders kan het

kind tevens besproken worden met de wijkverpleegkundige van het consultatiebureau, waar periodiek overleg mee plaatsvindt.

In de "**Werkinstructie KIJK!**" staat het volledige proces van observeren, registeren en overdragen beschreven.

Samengevat komt het erop neer dat de digitale KIJK! wekelijks voor alle aanwezige kinderen wordt ingevuld op één ontwikkelingsgebied. Iedere week staat er een ander ontwikkelingsgebied centraal.

Twee keer per jaar wordt door de mentor van het kind de hele KIJK! ingevuld, aan de hand van de observaties die door de mentor zelf en de collega's gedurende die periode zijn gemaakt. Deze gegevens worden verwerkt in een registratie. Doordat het kind door meerdere pedagogisch medewerkers is gezien, gedurende meerdere observatiemomenten, ontstaat er een goed onderbouwde registratie. Aan de hand van deze registraties worden oudergesprekken ingepland en wordt de ontwikkeling en het welbevinden van het kind met de ouders besproken.

Overstap naar basisschool

Wanneer het kind naar school gaat worden de ouders gevraagd om toestemming te geven voor een overdracht van De Speelwereld naar de toekomstige school van het kind. Een overdracht bestaat uit het digitale overdrachtsinstrument "Naar groep 1". De school ontvangt dan van ons een code waarmee zij inzage krijgen in het overgangsdokument dat wij opgesteld hebben. Het digitale formulier wordt gebruikt om relevante informatie over het kind over te dragen naar de basisschool. Dit bevordert de doorgaande lijn van het kind.

Bij kinderen met een VVE-indicatie vindt tevens een warme overdracht plaats waarbij de mentor in gesprek gaat met de desbetreffende school. Wanneer gewenst kunnen ouders en/of pedagogisch medewerkers ook altijd voor kinderen zonder een VVE-indicatie een warme overdracht aanvragen met de basisschool.

Wanneer een kind tevens de overstap maakt naar de buitenschoolse opvang is ook, met toestemming van ouders, een warme overdracht mogelijk met de pedagogisch medewerker(s) van de BSO.

Omggaan met gedrag: belonen en corrigeren

Bij De Kleine Wereld worden kinderen positief benaderd en begeleid. Pedagogisch medewerkers besteden veel aandacht aan positief, gewenst of goed gedrag en zo kort mogelijk aan negatief gedrag. Zij stimuleren goed gedrag door complimenten te geven, het kind te belonen met een duim, lach of sticker en positief gedrag direct te benoemen, zoals goed samen spelen en delen, op de wc plassen of voor jezelf opkomen. Hierdoor

krijgt en houdt een kind vertrouwen in zichzelf en in anderen en heeft hij plezier op het dagverblijf. Een kind ervaart dat positief gedrag iets oplevert, waardoor zij dit gedrag vaker vertonen. De pedagogisch medewerker is consequent en duidelijk in het aangeven van regels en grenzen. Het is voor een kind duidelijk wat er van hem verwacht wordt, zonder dat een kind het gevoel krijgt dat hij voortdurend in overtreding is. Om negatief gedrag om te buigen naar positief gedrag is het ook belangrijk te begrijpen waarom een kind zich op een bepaalde manier gedraagt, het kind hier op aan te spreken en er samen over te praten. De pedagogisch medewerkers leggen het kind sociale normen en waarden uit en stimuleren kinderen om zelf oplossingen te bedenken, situaties uit te leggen en ideeën aan te dragen. Zij doen de kinderen ook voor hoe het moet. Wanneer dit niet mogelijk of wenselijk is, kan de pedagogisch medewerker het kind een time-out geven. Een time-out is niet bedoeld als straf, maar om gedrag te doorbreken en het kind een rustmoment aan te bieden. Na een time-out maakt de pedagogisch medewerker het altijd weer goed met het kind, laat zij het kind het eventueel goedmaken met andere kinderen en betreft zij het kind weer bij de groep.

Omgaan met zieke kinderen

Bij De Kleine Wereld volgen de pedagogisch medewerkers in de omgang met zieke kinderen de richtlijnen van de GGD en intern protocol. Bij ziekte of andere redenen tot bezorgdheid, wordt altijd contact opgenomen met de ouders. Met collega's en ouders wordt overlegd hoe het zieke kind verzorgd wordt. Ouders blijven altijd eindverantwoordelijk voor hun kind in deze beslissingen. De Kleine Wereld heeft contact met een huisarts die in geval van nood snel ingeschakeld kan worden. De pedagogisch medewerker volgt het verloop van de ziekte, bijvoorbeeld koorts, door regelmatig de temperatuur van het kind te meten en te observeren hoe het kind functioneert in de groep. Zij geven kinderen geen koortsverlagende- of pijnbestrijdende middelen zonder doktersrecept,

omdat het verloop van de ziekte dan niet goed gevolgd kan worden.

Vanaf 38 graden koorts wordt altijd contact opgenomen met ouders. Kinderen met 38,5 graden koorts of meer dienen opgehaald te worden. Onze pedagogisch medewerkers realiseren zich dat het ophalen van het kind tijdens werktijd lastig kan zijn en denken met ouders mee. Zij hebben het welzijn van en de zorg voor het kind altijd voorop staan, maar kunnen de extra aandacht en verzorging die een ziek kind nodig heeft, slechts tot op zekere hoogte bieden. Aan ouders wordt gevraagd zo snel als mogelijk iets voor het kind te regelen.

Wanneer een kind thuis ziek wordt, wordt aan ouders gevraagd het dagverblijf hierover tijdig te informeren. Bij ziektes met besmettingsgevaar kan ouders gevraagd worden hun kind niet naar het dagverblijf te brengen. Zo nodig neemt De Kleine Wereld contact op met de GGD om advies te vragen en worden andere ouders geïnformeerd. Richtlijnen van de GGD worden hierin gevolgd. Informatie die van belang is voor alle ouders, wordt opgehangen op het dagverblijf zodat alle ouders hier alert op kunnen zijn bij hun eigen kind. Voor het verstrekken van medicijnen hanteren pedagogisch medewerkers het protocol 'medicijnverstrekking'. Ouders tekenen een medicijnverklaring.

Kinderparticipatie

Op het dagverblijf worden kinderen betrokken bij de invulling van de dag en activiteiten. Voor alle groepen geldt dat pedagogisch medewerkers open staan voor ideeën van kinderen, de initiatieven van kinderen volgen en nagaan waar interesse van kinderen of de groep liggen. Kinderen kunnen kiezen wat zij willen doen, maken zelf plannetjes, kiezen uit verschillende activiteiten en bedenken zelf oplossingen. Ook door kinderen mee te laten helpen, bijvoorbeeld door bekertjes uit te delen, worden kinderen betrokken.

De ouders/verzorgers

Individuele contacten

Persoonlijke contacten vinden plaats tijdens het intakegesprek, breng- en haalmomenten en welbevindengesprekken. Een extra gesprek op verzoek van ouders of pedagogisch medewerkers is tevens mogelijk. Gedurende de dag is het dagverblijf altijd telefonisch bereikbaar. De gegevens van ouders worden tevens actueel gehouden, zodat pedagogisch medewerkers de ouders ook altijd weten te bereiken. Individuele contacten vinden ook plaats tijdens de jaarlijkse ouderavond.

Schriftelijke informatie

Naast persoonlijk contact zijn er verschillende digitale en schriftelijke manieren waarmee contact gehouden worden met ouders en zij op de hoogte gesteld worden van ontwikkelingen van het kind, het dagverblijf of de organisatie.

- **Konnect.** Om ouders een goed beeld te geven van wat er zich afspeelt tussen het halen en brengen van hun kind(eren) wordt er gebruik gemaakt van Konnect. Via deze ouderportaal/app krijgen ouders informatieberichten, nieuws(brieven) en foto's toegestuurd. Daarnaast kunnen er direct berichten van en naar de groep gestuurd worden en er kunnen extra en ruildagen aangevraagd en ziekmeldingen doorgegeven worden. Voor de baby's tot 1 jaar wordt er via Konnect tevens een digitaal overdrachtsschriftje bijgehouden. Dit alles gebeurt in een beveiligde digitale omgeving. Zo krijgen bijvoorbeeld alleen ouders van kinderen die op de foto staan de foto te zien. Ouders geven wel of geen toestemming voor het plaatsen van foto's van hun kind via de portaal.
- **Informatiebord.** In de hal van het dagverblijf en boven bij De Peuterwereld hangt een digitaal informatiebord. Hier zijn mededelingen en overige informatie voor ouders te vinden. Ook worden hier regelmatig foto's van activiteiten met de kinderen op getoond.
- **Website.** Op www.dekleinewereld.org kunnen ouders informatie vinden en nieuws lezen over de organisatie en de huidige ontwikkelingen binnen de kinderopvang. Belangrijke formulieren zijn hier te downloaden. Contactgegevens zijn terug te vinden per voorziening.
- **Facebook.** Op onze facebookpagina De Kleine Wereld deelt ook via sociale media leuke momenten van de dag of relevante informatie. Kijk hiervoor op <https://www.facebook.com/dekleinewereld>.

Om de veiligheid en privacy van kinderen te waarborgen hanteren we hiervoor een protocol.

- **Themabrieven.** Bij ieder thema ontvangen ouders een nieuwsbrief met informatie over het thema en tips voor thuis om aan te sluiten bij het thema.

Oudercommissie

De Kleine Wereld heeft op alle voorzieningen een lokale oudercommissie. Deze behartigen de belangen van alle ouders. Afgevaardigden vanuit de lokale oudercommissie vormen samen de Centrale Oudercommissie van De Kleine Wereld. De oudercommissie heeft over een aantal onderdelen een adviesrecht die zij mag gebruiken. De directie verstrekt de oudercommissie tijdig, gevraagd en ongevraagd, mondelinge en schriftelijke informatie die zij nodig hebben. Wanneer een ouder interesse heeft deel te nemen aan de oudercommissie, dan kan hij of zij contact opnemen met de voorzitter. Gegevens van de oudercommissie hangen op het informatiebord van het dagverblijf.

Ouderavonden

Eén keer per jaar wordt een ouderavond georganiseerd. Het doel van deze avond is de ouders een kijkje te geven binnen de locatie en groepen en betrokkenheid tussen ouders en het dagverblijf te vergroten. De avond kan onder andere gevuld worden met een film van de kinderen op het dagverblijf en bijvoorbeeld een themagastspreker.

Klachtenprocedure en ontevredenheid

Wanneer ouders ontevreden of juist tevreden zijn ergens over, mogen zij dit kenbaar maken bij de pedagogisch medewerker of de vestigingsmanager van het dagverblijf. Deze opmerkingen worden genoteerd en zo nodig besproken met de ouder. Iedere opmerking wordt door De Kleine Wereld serieus genomen en er wordt gekeken wat eraan gedaan kan worden.

De Kleine Wereld gaat er vanuit dat indien zich klachten voordoen, deze in eerste instantie tussen ouders en pedagogisch medewerkers en/of vestigingsmanager zullen worden besproken en opgelost. Wanneer men hier niet uit komt is De Kleine Wereld voor klachten aangesloten bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen, een landelijke organisatie. Ouders kunnen te allen tijden een klacht indienen bij de onafhankelijke Geschillencommissie. De [klachtenregeling](#) van De Kleine Wereld is terug te vinden op onze website. Jaarlijks wordt een openbaar klachtenjaarrapport geschreven wat gelezen en ondertekend wordt door de oudercommissies en opgestuurd naar de GGD. Dit rapport is ter inzage voor alle ouders op te vragen bij de vestigingsmanager.

Personeel

Drie-uursregeling

De drie-uursregeling houdt in dat op bepaalde momenten van de dag op het kinderdagverblijf afgeweken kan en mag worden van de beroepskracht-kindratio (BKR), met een maximum van drie uur per dag. Deze invulling van de drie-uursregeling zal regelmatig geëvalueerd worden. Binnen KDV De Speelwereld wordt aan de drie-uursregeling als volgt invulling gegeven:

Tabel 1. Ochtend

	Ma	Di	Wo	Do	Vr
Otjes	08.00	08.00	08.00	08.00	08.00
	-	-	-	-	-
Ibbel-tjes	08.30	08.30	08.30	08.30	08.30
	-	-	-	-	-
Flodder-tjes	08.15	08.15	08.15	08.15	08.15
	-	-	-	-	-
Abel-tjes	08.45	08.45	08.45	08.45	08.45
	-	-	-	-	-
Flodder-tjes	08.30	08.30	08.30	08.30	08.30
	-	-	-	-	-
Abel-tjes	09.00	09.00	09.00	09.00	09.00
	-	-	-	-	-
Abel-tjes	08.30	08.30	08.30	08.30	08.30
	-	-	-	-	-
Abel-tjes	09.00	09.00	09.00	09.00	09.00
	-	-	-	-	-

Tabel 2. Pauzetijden

	Ma	Di	Wo	Do	Vr
Otjes	12.30	12.30	12.30	12.30	12.30
	-	-	-	-	-
Ibbel-tjes	14.00	14.00	14.00	14.00	14.00
	-	-	-	-	-
Flodder-tjes	12.30	12.30	12.30	12.30	12.30
	-	-	-	-	-
Abel-tjes	14.00	14.00	14.00	14.00	14.00
	-	-	-	-	-
Abel-tjes	12.30	12.30	12.30	12.30	12.30
	-	-	-	-	-
Abel-tjes	14.30	14.30	14.30	14.30	14.30
	-	-	-	-	-

Tabel 3. Avond

	Ma	Di	Wo	Do	Vr
Otjes	17.30	17.30	17.30	17.30	17.30
	-	-	-	-	-
Ibbel-tjes	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00
	-	-	-	-	-
Flodder-tjes	17.30	17.30	17.30	17.30	17.30
	-	-	-	-	-
Abel-tjes	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00
	-	-	-	-	-
Flodder-tjes	17.30	17.30	17.30	17.30	17.30
	-	-	-	-	-
Abel-tjes	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00
	-	-	-	-	-

Vier-ogenprincipe

Het vier-ogenprincipe wil zeggen dat er altijd iemand kan meeluisteren of kan meekijken ten behoeve van de veiligheid van de kinderen op het dagverblijf en De Peuterwereld. Een pedagogisch

medewerker is zo min mogelijk alleen in het kindcentrum aanwezig. De groepen en ruimtes zijn voorzien van (grote) ramen en deuren met ramen, waardoor er vanaf de speelhal en van buitenaf zicht is op de groepen. Pedagogisch medewerkers lopen regelmatig bij elkaar binnen en ook ouders kunnen op elk moment van de dag binnenlopen. Verder werkt De Kleine Wereld aan een open en professioneel werkklimaat waarbij de drempel om elkaar op bepaalde gedragingen aan te spreken zo laag mogelijk is.

Achterwachting

Wanneer een pedagogisch medewerker noodgedwongen alleen op een groep staat, hanteert De Speelwereld de achterwachting. Dit houdt in dat in geval van calamiteiten of ziekte van medewerkers een achterwachting beschikbaar is die binnen 15 minuten aanwezig kan zijn. De achterwachting is bereikbaar tijdens openingstijden van het dagverblijf. De exacte afspraken met betrekking tot de achterwachting staan beschreven in het "**Veiligheid- en gezondheidsbeleid**". Het is inzichtelijk op het rooster wie de achterwachting is en waar deze te bereiken is.

Personeelsbeleid

De Kleine Wereld werkt met een personeelsbeleid en een stagebeleid. Hierin staat onder andere opgenomen hoe personeel/stagiair(e)s gescreend wordt en hoe werving en selectie van personeel en stagiair(e)s plaats vindt. De Kleine Wereld werkt met deskundig en geschoold personeel. Voordat zij werkzaam zijn op de werkvloer worden referenties nagetrokken. Pedagogisch medewerkers vragen een nieuwe Verklaring Omtrent Gedrag aan bij de gemeente en koppelen deze aan de organisatie. Medewerkers worden door de gemeente continue gescreend op mogelijke aantekeningen die relateren aan het werken in de kinderopvang. Naast pedagogisch medewerkers moeten ook stagiaires en andere medewerkers die werkzaam zijn bij De Kleine Wereld een VOG aanvragen, inleveren en koppelen. Selectie van nieuwe pedagogisch medewerkers vindt na een meeloopdag plaats door

vestigingsmanager, afdeling P&O en pedagogisch medewerkers.

Allrounders

De Speelwereld werkt met aantal vaste en bekende invalkrachten. Zij worden met recht “allrounders” genoemd, omdat zij bekend zijn op de meeste groepen en locaties. Zij hebben ervaring met kinderen van 0 tot 12 jaar. Zij kennen de kinderen, de pedagogisch medewerkers en verschillende ouders. Ondanks hun brede inzetbaarheid, worden zij zoveel mogelijk op dezelfde groepen ingezet om de continuïteit, veiligheid en herkenbaarheid voor de kinderen te waarborgen.

Ondersteuning door anderen

Op het kinderdagverblijf worden ook andere volwassenen dan pedagogisch medewerkers ingezet, namelijk stagiaires van de opleidingen kinderopvang, pedagogiek en zorg & welzijn, en vrijwilligers. Stagiaires en vrijwilligers ondersteunen de pedagogisch medewerkers op de groepen, ondernemen activiteiten met de kinderen en verrichten huishoudelijke werkzaamheden. Zij worden boventallig ingezet, hebben een vaste groep en vast werkdagen. Zij werken altijd onder begeleiding van de pedagogisch medewerkers. Stagiaires krijgen bij De Kleine Wereld maximaal de mogelijkheid om te leren en ontwikkelen. De werkzaamheden die zij zelfstandig verrichten passen bij hun bevoegdheid en bekwaamheid (zie “**Stagebeleid**”).

Interne communicatie

Een goede communicatie (overleg en overdracht) tussen pedagogisch medewerkers onderling en met de vestigingsmanager is belangrijk om de kwaliteit van de opvang te waarborgen. Gedurende de dag overleggen collega’s regelmatig en stemmen zij hun werkwijzen continue op elkaar af. Zaken rondom de kinderen, de daginvulling en tijd voor andere taken worden bijvoorbeeld besproken. ’s Ochtends, tijdens pauzemomenten en aan het einde van de dag zijn deze overdrachtmomenten tevens erg belangrijk. Pedagogisch medewerkers van verschillende groepen werken niet op een eiland, maar werken samen. Ze zijn op de hoogte van elkaars kind-leidsterratio, stemmen activiteiten op elkaar af en bespreken de manier waarop zij elkaar kunnen ondersteunen gedurende de dag. Dit doen zij tijdens een kort overlegmoment ’s ochtends, waarbij een afgevaardigde van ieder groep aanwezig is. Ongeveer eens per maand vindt er een groepsoverleg en een teamoverleg plaats, waarin pedagogisch handelen, veiligheid, gezondheid, ontwikkelingen samen besproken wordt. De vestigingsmanager van het dagverblijf zit de teamvergaderingen voor.

Veiligheid en gezondheid

Calamiteitenplan en bedrijfshulpverlening

Bij calamiteiten (ongevallen, brand en ontruiming) is het belangrijk dat iedere medewerker weet hoe hij of zij moet handelen. Het is tevens van belang dat er zo snel mogelijk gezorgd wordt voor professionele hulp, mocht dit nodig zijn. Om de veiligheid van kinderen, ouders en medewerkers te kunnen garanderen is er daarom een calamiteitenplan opgesteld. Daarnaast zijn binnen De Kleine Wereld alle werknemers opgeleid tot Kinder-EHBO’er en bedrijfshulpverlener (BHV’er). Zo is op het dagverblijf altijd minstens één bedrijfshulpverlener en EHBO’er aanwezig. Meerdere keren per jaar vinden er brandoefeningen plaats. De volgende zaken zijn opgenomen en geregeld in het calamiteitenplan en behoren tot de functie van de bedrijfshulpverleners:

- Het alarmeren en evacueren van alle personen in het bedrijf in noodsituaties.
- Het beperken en bestrijden van brand en het beperken van de gevolgen van ongevallen.
- Het verlenen van levensreddende eerste hulp.

Brandveiligheid en GGD-inspecties

De Kleine Wereld wordt regelmatig gecontroleerd door de brandweer en de GGD voert jaarlijks een aangekondigde en een onaangekondigde inspectie uit op het dagverblijf. Het is mogelijk om het inspectierapport van de brandweer of de GGD ter inzage te krijgen via de vestigingsmanager van De Kleine Wereld. Het inspectie- en brandweerrapport zijn tevens op de website geplaatst.

Veiligheid- en gezondheidsbeleid

De Kleine Wereld waarborgt de gezondheid en veiligheid op een verantwoorde en verplicht gestelde manier. Beleid betreffende veiligheid en gezondheid, waaronder voeding en hygiëne, is gebaseerd op de richtlijnen van de GGD. Hoe De Kleine Wereld omgaat met veiligheid- en gezondheid staat uitgebreid beschreven in ons “**Veiligheids- en gezondheidsbeleid**”.

Meldcode kindermishandeling en meldplicht

Pedagogisch medewerkers van De Kleine Wereld hebben een belangrijke signaalfunctie en verantwoordelijkheid in het (h)erkennen van kindermishandeling. De Kleine Wereld hanteert hiervoor een gepersonaliseerde versie van het landelijk verplicht gestelde protocol “Meldcode Kindermishandeling en seksueel grensoverschrijdend gedrag”. Deze meldcode omschrijft de wijze van handelen in geval van signalen met betrekking tot:

- Huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Mishandeling door een beroepskracht.
- Grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

De eerste stap bij vermoedens is het in kaart brengen van signalen. Deze signalen worden genoteerd en intern besproken met collega's en de aandachtsfunctionaris, welke aanwezig is op iedere voorziening. Mogelijk wordt Veilig Thuis geraadpleegd voor advies. Het uitgangspunt is altijd om ouders zo veel en zo snel mogelijk te informeren en betrekken bij bezorgdheid rondom het kind of de thuissituatie. Het raadplegen van externen of derden gebeurt met toestemming van de ouders, anders worden anonieme gegevens gebruikt. Iedere beroepskracht heeft echter de plicht om in belang van het kind en/of de ouders vermoedens van kindermishandeling bij Veilig Thuis te melden, zonder toestemming. Zij hebben tevens het recht om op verzoek van Veilig Thuis gegevens over het kind en/of de ouders te verstrekken. De Kleine Wereld streeft ernaar hierin altijd zo transparant mogelijk te zijn naar ouders toe.

Vertrouwenspersoon

De veiligheid van kinderen, ouders en medewerkers is een kostbaar goed, dat alle aandacht verdient. Om deze reden is de kwaliteitsmedewerker tevens aangesteld als vertrouwenspersoon. Wij bieden ouders, kinderen en medewerkers hiermee de mogelijkheid om op vertrouwelijke basis te spreken over een zorg, klacht of vermoeden, waarvan zij het gevoel hebben niet bij de pedagogisch medewerkers of management terecht te kunnen. Bijvoorbeeld met vermoedens van (kinder)mishandeling, (seksuele) intimidatie en alle andere vormen van grensoverschrijdend gedrag. Samen met de vertrouwenspersoon wordt naar een passende oplossing gezocht. Contact kan opgenomen worden door een mail te sturen naar vertrouwenspersoon@dekleinewereld.org.

Privacy en geheimhoudingsplicht

Door de contacten die we met ouders onderhouden ontvangen we persoonlijke informatie die we nodig hebben om het werken met het kind te bevorderen. Met deze gegevens wordt zorgvuldig omgegaan; iedere medewerker heeft een geheimhoudingsplicht. Dit houdt in dat zij niet zonder toestemming van de ouders informatie over het kind of de ouders verstrekken aan derden. Met toestemming en in overleg met ouders kan het kind besproken worden met de wijkverpleegkundige of school. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld.

Verzekering

Buiten de openingstijden draagt De Kleine Wereld geen verantwoordelijkheid voor kinderen, tenzij bij uitzondering anders is overeengekomen. De Kleine Wereld heeft een W.A. verzekering en ongevallenverzekering voor de kinderen en het personeel.